

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

PĂMÎNT ȘI COSMOS

I
n
a
c
e
s
t
n
u
m
ă
r

Planetele — cămine locuibile?

de Ing. Ion Pascaru

Studiind de sus Terra

de Carina Pârvulescu

(pag. 6-7)

Arta
românească
în U.R.S.S.

Prețuire
mareu
crescîndă

de Constantin Prisnea

Cîmpii
și orizonturi

de Victor Birlădeanu

(pag. 5)

Biblioteca
„Veac nou“
nr. 34

Alexandr Malișkin:

Intîmplare
cu un comisar

(pag. 9-10)

ANUL XIX

43

(1971)

26 octombrie 1968

12 pagini, 1 leu

Vulpițele în vie

Pe mările și oceanele lumii

Dezvoltarea rapidă a schimburilor comerciale între U.R.S.S. și alte state a impus ca o necesitate importantă dotarea în ritm accelerat a flotei maritime sovietice cu nave noi, de mare tonaj și cu performanțe tehnico-economice din cele mai avansate.

Acum zece ani, pe căile maritime ale lumii circulau destul de puține nave sovietice; astăzi numărul lor este considerabil sporit. Numai în anul trecut navele maritime sovietice au parcurs peste 65 milioane kilometri, vizitând 71 de țări și 500 de porturi. Navele noi, construite după ultimele cuceriri ale tehnicii, sînt înzestrate cu utilaje și aparatură de navigație moderne, care au făcut să crească mult viteza. Dacă în 1950 distanța dintre Cuba și U.R.S.S. era parcursă în 26-27 zile — în prezent aceeași distanță este străbătută în numai 16 zile.

În urma analizei aprofundate a relațiilor de transport și a felului mărfurilor s-au elaborat 11 tipuri de nave care satisfac complet toate cerințele. Tipizarea flotei dă posibilitatea accelerării ritmului de construcție prin specializarea șantierelor navale, reducerea investițiilor inițiale și a cheltuielilor de întreținere și reparație, permițînd totodată folosirea aceluiași proiecte și procese tehnologice pentru seriile mari de nave. Alegerea tipurilor de nave este o problemă tehnică și economică de mare răspundere pentru specialiștii sovietici căci ei trebuie să realizeze construcții capabile să satisfacă pe o perioadă destul de lungă exigențele exploatarei economice a flotei.

Ca rezultat al dezvoltării rapide a relațiilor comerciale cu alte state, participarea flotei maritime la efectuarea importului și exportului U.R.S.S. a crescut substanțial în comparație cu gradul de participare a altor mijloace de transport. Dacă în 1950 din volumul total de mărfuri export-import flota maritimă transporta numai 28 la sută, în 1962 ponderea mărfurilor transportate de flota maritimă a crescut la 56 la sută. În 1962 navele maritime sovietice au transportat mărfuri în 12 țări socialiste, 32 state de curînd eliberate de sub jugul colonialist și în 27 state capitaliste.

În ultimii ani flota maritimă sovietică a crescut nu numai numeric, ci și calitativ. Este demn de reținut faptul că două treimi din numărul total al navelor maritime sovietice sînt construite în ultimii 8—10 ani. În prezent capacitatea flotei maritime a U.R.S.S. este de peste două ori mai mare decît în 1953. Numai în ultimii doi ani flota a fost dotată cu nave noi a căror capacitate totală de încărcare este egală cu capacitatea întregii flote de acum 10 ani. La fiecare 8—10 zile parcul de nave maritime al U.R.S.S. se îmbogățește cu o navă nouă.

Mărirea capacității de încărcare atît a tancurilor petroliere cît și a navelor care transportă mărfuri uscate (cargouri) a avut ca imediată consecință reducerea substanțială a prețului de cost al transporturilor, mai ales pe liniile de navigație oceanice. La aceasta a contribuit din plin îmbunătățirea continuă a construcțiilor de mașini, realizîndu-se pentru flotă motoare Diesel de putere mare și foarte economice, precum și turbine cu aburi cu parametri superiori. Costul transportului produselor petroliere pe distanța U.R.S.S.-Cuba cu un tanc de 43.000 tone, circulînd cu viteza de marș de 17,5—18 noduri pe oră (1 nod = 1,855 km), este de două ori mai mic de cît dacă aceeași marfă s-ar transporta cu un tanc de 10.000 t. de construcție veche.

În prezent navele moderne pot deveni și mai rentabile cu condiția să se reducă staționarea navelor în porturi, pentru operațiuni de încărcare-descărcare sau pentru reparații. În această direcție în Uniunea Sovietică s-au luat o serie de măsuri tehnico-organizatorice. Astfel, numai în ultimii 4 ani, în porturile maritime s-au construit și s-au dat în exploatare 8 km de cheiuri pentru acostarea navelor, dotate cu cele mai moderne instalații de ridicat și manipulat, precum și 125.000 de spații acoperite de depozitare. În anii 1964—1965

mecanizării la maximum a operațiunilor portuare, dotării porturilor cu instalații de ridicat și manipulat de mare productivitate, specializării muncitorilor portuari și folosirii mai raționale a capacității portuare.

În strînsă colaborare cu lucrătorii de la calea ferată, lucrătorii din porturile maritime sovietice au elaborat măsuri concrete de mărirea a volumului de mărfuri în transbord direct

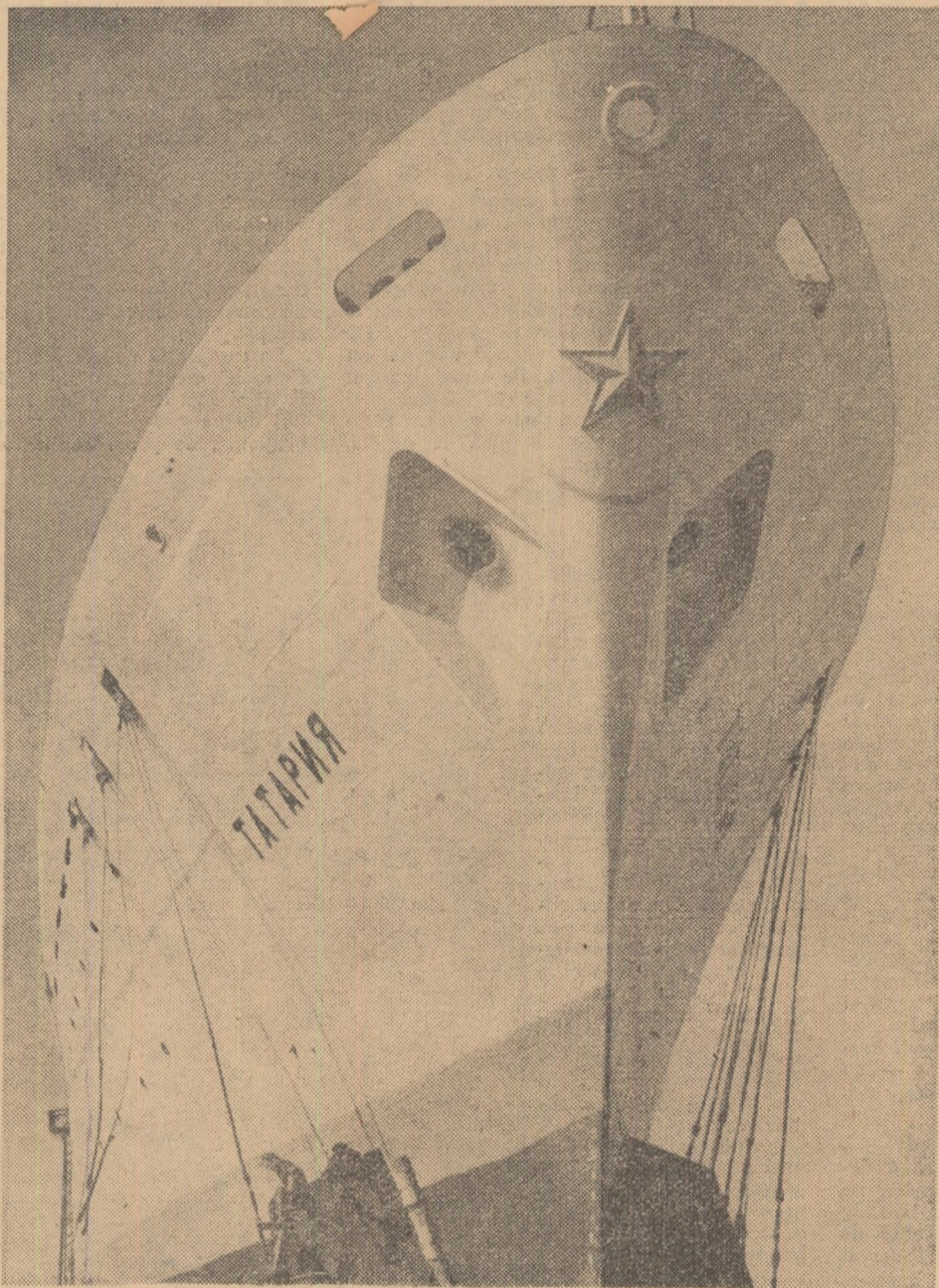
de vagon-navă și invers. În felul acesta se asigură descărcarea și încărcarea rapidă a navelor și vagoanelor, creșterea continuă a productivității muncii și reducerea prețului de cost pe tonă manipulată.

În scopul reducerii staționării pentru reparații, în porturi s-au organizat brigăzi complexe formate din muncitori de diferite specialități care, concomitent cu descărcarea și încărcarea navelor, remediază defecțiunile ivite în timpul călătoriei fără a scoate vasele din exploatare. În același scop, întreprinderile maritime de navigație și-au creat fonduri de rezervă destinate procurării din timp a pieselor de schimb, astfel ca în cazul defectării unei piese nava să nu aștepte timp îndelungat pentru confecționarea sau procurarea ei. În ultimul timp s-a accentuat tendința specializării șantierelor reparatoare pe tipuri de nave, măsură menită să asigure reducerea substanțială a staționării navelor în reparații, reducerea cheltuielilor legate de pregătirea reparațiilor, specializarea muncitorilor etc. De asemenea, șantierele navale au fost dotate cu docuri plutitoare moderne, de mare capacitate și de mare productivitate care permit andocarea simultană a mai multor vase. Ansamblul de măsuri tehnice și organizatorice luate a avut drept rezultat reducerea la jumătate a timpului de staționare a navelor pe doc față de acum zece ani.

Concomitent cu rezolvarea problemelor tehnice și organizatorice privind folosirea rațională a flotei, se acordă o atenție deosebită pregătirii și educării cadrelor de navigatori. În acest scop au fost create școli tehnice și institute de învățămînt superior unde predau lecții teoretice și practice cei mai buni specialiști. Marea majoritate a echipajelor este formată din cadre tinere, care au crescut odată cu flota maritimă. Aceasta este încă o cheazășie a contribuției pe care cei 300.000 de lucrători ai flotei maritime a U.R.S.S. o vor aduce la crearea bazei tehnico-materiale a comunismului.

Ing. E. Savu

Director adjunct al Direcției navigației civile — Navrom

La șantierul naval din Leningrad: se pregătește lansarea unui nou vas

porturile sovietice vor fi mecanizate în proporție mare asigurînd deservirea fără întrerupere atît a navelor sovietice cît și a celor străine. În prezent procentul de mecanizare a operațiunilor portuare este de 73 la sută, iar pînă la sfîrșitul planului septenal va ajunge la 78 la sută.

Specializarea porturilor pe feluri de mărfuri dă posibilitatea

teii maritime a U.R.S.S. o vor aduce la crearea bazei tehnico-materiale a comunismului.

ORIZONT

UN BOB = 40 DE TULPINI

„În grădina imperială din vecinătatea Palatului de vară, grădinarul-șef Ekleben a semănat anul trecut, pe o mică parcelă, grîu și secară spre a-și verifica măiestria în înmulțirea diferitelor semințe. Și a obținut ca din aproape fiecare bob să răsăre o mulțime de spice, întocmai ca o tufă. Unele boabe au dat cîte 43 de spice coapte și 5 verzi, dintre acestea unul a avut, 81 de boabe iar în total, de la o tufă răsărită dintr-un bob, s-au adunat 2375 de boabe. De la o altă tufă s-au adunat 47 de spice coapte și 12 verzi, dintre care unul a avut 62 de boabe iar în total tufa a dat 2523 boabe...

Această primă experiență dovedește că și în ținuturile noastre nordice natura ar putea fi mai darnică în ce privește grînelor dacă am ști s-o influențăm cu pricepere.”

E pe deplin firesc ca citînd cele de mai sus să-ți pui o mulțime de întrebări: ce să fie asta? rod al imaginației? E oare posibil ca grînelor să crească în tufe și să dea recolte de-a dreptul fantastice?

Da! Toate acestea sînt adevărate. Notița despre uimitoarele rezultate ale experienței lui Ekleben poartă semnătura marelui savant rus M. V. Lomonosov care prin intermediul publicației „Sankt-Petersburgskie

vedomosti”, din 7 februarie 1764, recomandă călduros folosirea metodei lui Ekleben.

Dacă metoda a fost sau nu folosită de contemporanii lui Ekleben nu cunoaștem. Știm însă că în zilele noastre ea a fost experimentată cu succes și despre aceasta vom relata în cele ce urmează.

Anul trecut, crescătoria de păsări „Bolșevik” de lângă Leningrad a obținut pe un lot experimental o recoltă fabuloasă de cerealiere: ovăz — 63,5 chintale la hectar, orz — cîte 48,3 chintale, grîu — 35 chintale. Din fiecare bob au răsărit cîte 40 de tulpini, o adevărată tufă. Și toate acestea în condițiile unui an foarte prost.

Cum s-a ajuns la aceste rezultate? Afîind despre experiența lui Ekleben, A. Semionov, directorul fermelor, s-a gîndit să experimenteze în gospodăria sa această metodă. Pentru reușita experienței s-au respectat cu strictețe indicațiile cuprinse în documentul publicat în urmă cu două secole. În iarna lui 1961 un colectiv de experimențatori a pregătit soluția, după rețeta lui Ekleben și a tratat cu ea semințele. Semințele au fost semănaute și o dată cu primii germeni s-a constatat un fenomen nou: tulpinile creșteau în formă de tufă. Mai apoi spicele și paniculii s-au dovedit de 2—3 ori mai mari

decît cei obișnuiți. Paniculii ovăzului, de pildă, cuprindeau peste 200 de boabe iar spicele de grîu — peste 100 de boabe.

Și acum cîteva cuvinte despre soluție. Sînt, de fapt, două soluții: una pe bază de var nestins, iar cea de a doua — cu azotat de amoniu, superfosfat, sare de potasiu și altele. Desigur în prepararea soluțiilor se recomandă o anumită tehnologie. Se indică, de asemenea și un mod anume de tratare a semințelor. Mai trebuie adăugat că cele două soluții se prepară numai cu apă de ploaie, de rîu sau, și mai bine, cu apă provenită din topirea zăpezii.

Anul trecut gospodăria și-a extins cîmpul de experiențe pe o suprafață de zece hectare. Recolta a întrecut toate așteptările. În plus s-a observat că boabele obținute de la semințele tratate cu soluția Ekleben moștenesc miraculoasele însușiri și în a doua generație, cînd dau recolte la fel de mari.

O altă concluzie importantă la care a ajuns temerarul colectiv este că recoltele obținute din semințe tratate cu soluția Ekleben pot fi și mai bogate dacă se ține seamă și de ultimele realizări ale agronomiei și practicii înaintate.

A. Vlad

LA AȘALTUL ÎNĂLȚĂȚII

(urmare din numărul trecut)

În ziua întrecerilor de atletism ne-am sculat devreme, la ora șapte, dat fiind că la nouă urmau să înceapă probele. Și, într-adevăr, au început la ora fixată. După ce s-a ridicat stacheta la 2 metri, din cei 32 de participanți n-au mai rămas pentru finală decât 17.

Din experiență, știam că finalele durează întotdeauna mult, mai ales la început, până când toți candidații — în cazul de față 17 — la titlul de campion al Jocurilor Olimpice sar peste stacheta care, așa cum prevede regulamentul, se ridică după fiecare tur cu 2 centimetri. Așa că am luat cu mine pe stadion „Piatra din lună” de Collins *) și m-am instalat la umbră sub un cort...

Când s-a întunecat bine s-au aprins reflectoarele. Pe tabla de marcaj puteam fi citite de o parte trei nume: Șavlakadze, Bolșov, Brumel iar de cealaltă: John Thomas.

Atât eu cât și Thomas am trecut stacheta ridicată la 2,14 metri abia la a doua încercare. Șavlakadze, însă, a izbutit de la prima încercare. Iată că stacheta se află la 2,16 metri. Șavlakadze a sărit, bineînțeles, fără s-o atingă, Thomas și Bolșov nu au putut-o trece iar eu am reușit la a doua încercare. Și cu aceasta competiția a luat sfârșit. Pe primul loc s-a clasat Șavlakadze, pe locul doi — eu și pe locul trei — Thomas.

Era interesant să observi în ultimele clipe ale întrecerii starea de spirit a publicului. În Italia veniseră mulți turiști din Germania occidentală, Anglia și America. Toți doreau să câștige Thomas. Dar când acesta a doborât la prima încercare stacheta ridicată la 2,14 metri, simpatia spectatorilor a început să se îndrepte spre atleții sovietici. Thomas a fost fluierat. El stătea cu capul plecat. Imi părea rău că „suporterii” lui de până atunci se purtau nedrept cu el. Știam din proprie experiență ce mult înseamnă sprijinul stadionului.

În această întrecere fiecare sportiv sovietic a compensat statura lui relativ mică — în comparație cu aceea a lui Thomas — printr-o foarte bună pregătire fizică, prin forță și rapiditate în mișcări, printr-o tehnică perfecționată... Thomas are 1,97 metri înălțime și 87,8 kg, Robert Șavlakadze — 1,87 metri și 81 kg, iar eu 1,85 metri și 78 kg. Ceea ce înseamnă că fiecare dintre noi a sărit mai mult decât înălțimea lui: Thomas — cu 17 cm, Șavlakadze cu 29 cm iar eu cu 31 cm.

Invitație peste ocean

Toamna târziu am fost înștiințat că Federația de atletism din S.U.A. i-a invitat pe atleții noștri, pentru februarie 1961, la New York, ca să participe la trei competiții de iarnă, inclusiv la campionatul de atletism al Statelor Unite.

Cu mult înainte aflasem, din discuțiile avute cu o seamă de sportivi sovietici care participaseră la meciul de la Philadelphia din 1959, că trebuiseră să alerge mai întâi cinci mii de metri și apoi zece mii de metri pe o arșiță cumplită. Chiar la umbră erau 40 grade. Cițiva spectatori fuseseră scoși pe targă de pe stadion. Pe pista de alergare cițiva sportivi americani căzuseră înainte de finish. Și asta cu toate că mulți dintre ei erau obișnuiți cu acest climat. Se înțelege de la sine că, în asemenea condiții, sportivii sovietici trebuiseră să depună mai eforturi ca să câștige victoria. Trei luni cit avari la dispoziție nu era o perioadă prea lungă de pregătire pentru o asemenea încercare.

Avem o stare de spirit excelentă, fiecare nou antrenament se deosebea considerabil de cel precedent, munca era interesantă și mă pasiona. A venit și sesiunea de iarnă la institut și o dată cu ea și ultima verificare a forțelor înainte de a pleca în Statele Unite. Imediat după examenul de anatomie am plecat la Leningrad ca să particip la competițiile unionale studentești.

Cu acest prilej am stabilit un nou record mondial: 2,25 metri. L-am întrecut pe Thomas. Asta însemna că nu muncisem în zadar. Apoi, în ultima lună, înainte de călătoria în S.U.A., am făcut opt antrenamente, am participat la o competiție și am sărit de 151 de ori.

Întîlnire cu John Thomas

Iată-ne în sfârșit pe aeroport. Plecam la New York. Prietenii ne-au urat succes mai ales mie. La câteva ore după recordul stabilit de mine la Leningrad, John Thomas sărise la Boston 2,21 metri și asta în condiții grele: de pe o podea de lemn în timp ce eu trecusem stacheta de pe pământ. Ceea ce însemna că la New York mă aștepta o luptă înversunată.

Lunga călătorie cu avionul a fost foarte

*) William Collins = scriitor englez din secolul XIX.

obositoare. În sfârșit am aterizat la New York, la 9 seara, în timp ce la Moscova abia începuse să se lumineze. Aveam o singură dorință: să mă odihnesc. Dar nici n-am coborît bine pe aeroport că am și fost înconjurat de o mulțime de ziaristi: „Ce rezultate doriți să obțineți?”, „Nădăjduiți să dobîndiți victoria?”, „Ce părere aveți despre Thomas?”, „Iubiți vre-o fată?”, „Ce mîncăți?”... Răspunsurile scurte nu-i satisfăceau pe reporterii new-yorkezi, așa că cu greu am izbutit să plecăm de pe aeroport.

Hotelul „Paramount”, în care am fost găzduit, se află în centrul orașului, pe strada 46. În prima noapte petrecută în America am dormit buștean. Mă învinsese oboseala. A doua zi dimineța, spre surprinderea mea, am văzut orașul învăluit într-o mantie grosă de zăpadă așa cum se întimpla uneori la Lujino-Sahalinsk. Dar pentru new-yorkezi era ceva neobișnuit, căci de cincisprezece ani nu mai căzuse atîta zăpadă. Pe străzi lunecau mașini, care semănau cu niște cărăbuși și curățau zăpada. Lîngă trotuare se aflau automobilele îngropate în zăpadă pînă la capotă. Femeile purtau o încălțăminte ciudată, care aducea cu niște șoșoni și își înfășuraseră capul cu basmale ca să nu răcească...

Au urmat două zile obositoare de așteptare. Întrecerile de atletism au început la 17 februarie, la opt seara, după ora locală, în marea sală Madison-Square Garden.

Ne-am strecurat cu multă greutate printre cei care încercau zadarnic să pătrundă în sală. Toate biletele fuseseră vindute cu câteva săptămîni înainte. Nu prea mă simțeam în apele mele. Marea diferență de oră și de condiții climatice se făcea simțită. Singurul lucru care-mi insufla energie era gîndul la patrie, la rude și prieteni, la suporterii noștri. Toți așteptau cu nerăbdare vești din New York. Vedeați dar cît de important era să cîștigăm prima întrecere.

La un moment dat arbitrul s-a apropiat de mine și m-a întrebat cu ce înălțime vreau să încep.

— Cu doi metri — i-am răspuns sigur de mine.

Pînă cînd stacheta a fost ridicată la această înălțime, din întrecere fuseseră eliminați patru atleți. Rămăsesem eu, Thomas și încă doi americani. Era aceeași situație ca la Olimpiada de la Roma numai că acum proporția era alta: trei sportivi americani împotriva unui sovietic. Încercam să nu privesc cum sar adversarii mei. Cînd stacheta a fost ridicată la 2,16 metri sala a amuțit.

Primul a sărit Thomas. Deoarece stăteam cu fața spre public puteam vedea cum cei 17.000 de americani își urmăreau încordați compatriotul. Thomas este foarte popular în Statele Unite. Ziarele anunțaseră că în ajun două mii de suporterii veniseră pe stadionul din Boston ca să-l conducă pe Thomas care pleca la New York. Întîlnirea noastră sportivă fusese numită „bătălia secolului”...

După aclamațiile entuziaste ale tribunelor mi-am dat seama că Thomas trecuse stacheta. De fiecare dată Thomas și eu am sărit stacheta de la prima încercare. Spectatorii ne aplaudau înflăcărați pe amîndoi. Cînd stacheta a fost ridicată la 2 metri și 18,5 cm nu mai rămăseserăm decât noi doi. Din nou John sare primul. De data aceasta, însă, doboară stacheta. E rîndul meu. Izbutesc. Nici următoarele două încercări ale lui Thomas n-au fost reușite. Am învins.

Dar competiția încă nu se închisese. Rămăsesem singur. Înălțimea de 2,21 metri am luat-o la a doua încercare. Toată lumea mă felicita. Thomas mi-a înmînat medalia de aur.

În seara aceea eram cu toții foarte emoționați. Ne-am culcat pe la trei noaptea și multă vreme n-am putut adormi. Ne așteptau încă două competiții: pentru campionatul S.U.A. și pentru titlul de „Cavaleri ai lui Columb”. Mă simțeam bolnav și mă temeam foarte mult că o să mă prezint slab. „Să fie vina cliimei cu care nu sînt obișnuit sau oi fi răcit?” — mă întrebam eu.

Dar cîteva zile de odihnă m-au ajutat să fiu din nou în formă. Împotriva așteptărilor mele, campionatul S.U.A. care a avut loc la

25 februarie s-a desfășurat destul de simplu. John n-a sărit mai mult de 2,13 metri, dîndu-mi posibilitatea să-l întrec ușor. Așa că cu toate că n-am depășit 2,18 metri am cîștigat premiul înmî: medalia de aur.

La 3 martie Thomas a împlinit douăzeci de ani. În ziua aceea ne-am întîlnit în întrecerea pentru titlul de „Cavaleri ai lui Columb”. L-am felicitat pe John și i-am dăruit o mică sculptură de bronz reprezentîndu-l pe Iuri Dolgoruki călare.

La aniversarea lui, John a sărit puțin, numai 2,08 metri. Ulterior am aflat că un reporter îi dezvăluise „secretul” succesului și anume că eu m-aș antrenam cîte șase ore pe zi. Drept care John a hotărît să nu rămînă mai prejos și a mărit numărul orelor de antrenament. A fost o greșeală, dat fiind că eu niciodată nu lucrez atît. Și mai ales în ajunul competițiilor.

La competiția pentru premiul „Cavaleri ai lui Columb” am sărit cu ușurință ajungînd la 2 metri și 22,2 cm, înălțime record pentru sărituri de pe podea de lemn. Am fost puternic ovaționat, de parcă „aș fi fost un erou na-

și jumătate la Paris și la New York. La San-Francisco am ajuns seara. Mai departe trebuia să mergem cu autobuzul. La Palo-Alto am fost găzduit în căminul studentesc al universității Stanford, cîte doi într-o cameră. După ce am băut o ceașcă de cafea ne-am culcat. A doua zi am văzut prin fereastra larg deschisă un spațiu imens acoperit cu un covor de iarbă: era gazonul din jurul căminului, iar ceva mai departe — stadionul. Pe acest stadion, cu 95.000 de locuri, urma să se întrecem cu cei mai buni atleți din S.U.A.

În sfârșit a sosit și ziua deschiderii competiției. Se părea că la Palo-Alto își dăduse întîlnire jumătate din America: zeci de mii de mașini se înghesuieră în spațiul imens din preajma stadionului. Un ziar local își prevenea cititorii că pe stadion vor intra mai întîi cei care vor veni pe jos. Cerul albastru, fără urmă de nor, se întindea ca un coviltir deasupra stadionului zgomotos. Era cald: peste 30 de grade. Pe pistă fuseseră instalate zeci de camere de filmat, iar sute de foto-reporteri așteptau să facă primele fotografii.

Două coloane de atleți — sportivii ameri-

Ultimul record : 2,28 metri !

țional al Americii”, cum a scris ziarul „New York Post”. E adevărat că pentru prima oară, în decurs de 73 de ani, un sportiv străin fusese distins cu trei mari medalii de aur și cu titlul de campion al S.U.A. la aceste competiții.

Am plecat acasă cu convingerea că aveam să mă mai întîlnesc cu celebrul John Thomas, și n-am avut mult de așteptat. În același an, în iulie, reprezentativa de atletism a S.U.A. a venit în U.R.S.S. să participe la un meci. În afară de recordmenii Boston, Thomas și Rudolph, din reprezentativă făceau parte mulți tineri între 17 și 21 de ani, întotdeauna gata să-i înlocuiască pe foștii corifei. În timpul competiției John a sărit cu ușurință 2,19 metri. Eu însă am trecut stacheta ridicată la 2,24 metri. În felul acesta Thomas n-a izbutit nici pe stadionul nostru să-și ia revanșa despre care scriseseră atît de mult ziarele americane.

Aș mai putea vorbi aici despre participarea mea la competițiile care s-au ținut în diverse orașe ale lumii. Întotdeauna am ieșit primul, dar nu întotdeauna am stabilit un nou record. Am fost în Franța, Anglia, R. D. Germană, Japonia, China, Bulgaria, Iugoslavia...

Încă o întîlnire cu John Thomas

Meciul U.R.S.S.—S.U.A. din iulie 1962, care a avut loc în orașul californian Palo-Alto, a fost pentru mine cea mai importantă competiție a anului.

Cu toate că n-au fost decît patru la număr, aceste meciuri au devenit tradiționale și la ele participă, dacă mă pot exprima astfel, crema atletismului mondial. Americanii numesc aceste competiții „meciuri ale gigantilor”.

Pînă la Palo-Alto am zburat 24 de ore cu avionul, cu cîte o escală de o oră — o oră

cani purtau cîteori albe iar cei sovietici albastre — au ieșit pe teren. Mie mi s-a acordat înalta cinste de a merge în fruntea coloanei noastre cu steagul roșu al U.R.S.S. în mîna. În fruntea coloanei americane pășea John Thomas. Săriturile în înălțime pentru bărbați erau prevăzute abia la punctul 22 al programului. Eram patru: Thomas, Johnson, Bolșov și eu. Bolșov și Thomas au fost eliminați, apoi la 2,16 metri a ieșit din competiție și Johnson. Am rămas singur. Am sărit mai întîi 2,18 metri apoi 2,21 metri. Pe stadion era un vacarm nemaipomenit. Toți așteptau mai mult de la mine. Deși mă temeam să nu înșel așteptările zecilor de mii de oameni prezenți acolo, am cerut totuși să se ridice stacheta la 2,26 metri în loc de 2,24 metri, cum ar fi fost normal. Publicul a incremenit. Eu însă am izbutit să trec stacheta de la prima încercare. Ziaristii s-au năpustit spre mine cu aparatele de fotografiat. Stadionul parcă explodase: din toate părțile răsunau aclamații, aplauze...

La 29 septembrie 1962, cu prilejul campionatului Institutului de cultură fizică din Moscova de la Lujniki am izbutit să-mi îmbunătățesc recordul, stabilit cu numai două luni în urmă la Palo-Alto, și să sar 2,27 metri. La cîteva zile, dl. Petrusio, primarul orașului Genova a comunicat că mi se decernase „Carmela de aur a lui Columb”. Iar la 12 octombrie, în ziua sărbătoririi la Genova a descoperirii Americii de către Columb, președintele Italiei, dl. Gronchi, mi-a înmînat medalia.

În încheiere aș vrea să amintesc în cîteva cuvinte despre meciul de atletism U.R.S.S.—S.U.A. care s-a desfășurat anul acesta, în iulie, la Moscova. Și de data aceasta sportivii sovietici au învins cu mare majoritate, una dintre victorii aparținîndu-mi mie: 2,28 metri. Recordul mondial a fost din nou depășit, dar sper să trec stacheta și mai sus — la 2,30 metri!

ARTA ROMÎNEASCĂ ÎN U.R.S.S.

PREȚUIRE

MEREU

CRESCÎNDĂ

de CONSTANTIN PRISNEA

Nu vreau să scriu acum despre prețuirea pe care arta și literatura sovietică o întîmpină în țara noastră. Numărul mare de cărți traduse la noi, aprecierile de care se bucură cele mai izbitite din creațiile dramaturgilor, cineaștilor, compozitorilor, pictorilor și sculptorilor sovietici sînt cunoscute poporului nostru. Artă interpretativă sovietică a fost întîmpinată întotdeauna la noi cu căldură, cu entuziasm, cu aplauze binemeritate.

Dar și arta romînească cunoaște în Uniunea Sovietică o prețuire mereu crescîndă. Prezențele romînești sînt salutate cu interes și cu bucurie de către oamenii sovietici, multe din manifestările artistice romînești bucurîndu-se de o primire caldă, entuziastă, expresie nu numai a unui succes personal, ci și a recunoașterii înfloririi artei în Republica Populară Romînă.

Anul trecut, în octombrie, orchestra Radioteleviziunii noastre, condusă de Iosif Conta și Emanoil Elenescu, avînd ca soliști pe Ion Voicu și pe Valentin Cheorghiu a concertat la Moscova, Leningrad, Riga și Kiev. La sfîrșitul fiecărui concert orchestra nu putea părăsi estrada, publicul entuziasmat, pretinzînd cu aplauze furtunoase bisuri, pe care orchestra, soliștii și dirijorii le-au interpretat cu bucurie. Critica sovietică leningrădeană scria: „Ne bucură succesele prietenilor”, iar M. Aranovski în „Izvestia” scria despre „O orchestră plină de muzicalitate”, subliniind „impresia strălucită” produsă de orchestră, puritatea intonației, rigurozitatea acordului, naturalitatea și expresivitatea frazării, înalta cultură profesională a orchestrei. Scriind despre Ion Voicu, același critic îl apreciază ca pe un „artist excepțional, care cucerește prin sunetul ritmic și plin de căldură, cu intonație expresivă și elocventă”.

Mircea Basarab într-un turneu care a cuprins Moscova, Baku, Tbilisi și Erevan a dirijat opt concerte, în al căror program figurau și multe lucrări romînești, turneu care s-a bucurat și el de o apreciere călduroasă.

Creația muzicală romînească este și ea bine cunoscută în Uniunea Sovietică. Lucrările romînești în genurile cele mai diferite sînt auzite la emisiunile radiofonice, sînt programate în concerte, se găsesc impriimate pe discuri. Fără îndoială că acela care a pătruns cel mai adînc în viața muzicală sovietică, acela a cărui creație este cea mai răspîndită este George Enescu. De o aosebită popularitate se bucură în U.R.S.S. Simfonia I-a, cele două Rapsodii și Suita I-a. Bine cunoscute sînt iubitorilor de muzică și lucrările lui Mihail Jora, Paul Constantinescu, Ion și Gheorghe Dumitrescu, Teodor Rogalski și alții. Sînt mulți di-

Elena Cernei, pe scena „Bolșoi”-ului, în rolul Amneris din „Aida”

rijorii sovietici care și-au făcut un merit din propagarea creației muzicale romînești, înscrind-o în concertele lor. Amintesc aici, între cei mai entuziaști pe A. Stasevici, Ghennadi Rojdestvenski, L. Tzomelidze.

Compozitorii Dmitri Kabalevski și Aram Haciaturian, au subliniat adesea profunda impresie pe care le-o lasă contactul din ce în ce mai strîns cu muzica romînească, clădită pe admirabila tradiție enesciană.

„Am o părere bine formată asupra muzicii romînești — mărturisea Aram Haciaturian — și îmi iau chiar suprema îndrăzneală să afirm că o cunosc în profunzime, că descifrez cu claritate drumul ascendent pe care se îndreaptă”.

Interpreții de frunte ai scenei noastre sînt așteptați cu dragoste, primiți cu simpatie și răsplățiți cu prețuire. Ultima stațiune a prilejuit o intensă circulație de interpreți romîni pe scena Teatrului Mare din Moscova, la Leningrad și Riga, la Kiev și Tbilisi, la Baku și la Erevan, la Novosibirsk și la Sverdlovsk, la Minsk și Perm, reprezentînd cu cinste arta interpretativă romînească. Zenaida Pally, Arta Florescu, Elena Cernei, Magda Ianculescu, Nicolae Herlea, Valentin Teodorian, Ion Piso, David Ohanesian, Carbis Zobian, Ștefan Ruha și mulți alții sînt favoriți ai publicului sovietic.

Încă cu ani în urmă Zara Doluhanova spunea că Zenaida Pally „posedă o voce uimitor de frumoasă. De la primul sunet te cucerește prin forța, mlădiea și bogăția timbrului său”. „Sovetskaiia Kultura” scria anul acesta să Elena Cernei intrunește „însușiri vocale și scenice deosebit de rare”. Iar despre Nicolae Herlea, renumitul critic muzical Ivan Martinov, telefonînd „Contemporanului” spunea: „El a interpretat rolul lui Germont din opera lui Verdi „Traviata” și a făcut-o excelent. A cucerit publicul prin frumusețea sonorității glasului său și muzicalitatea interpretării. Artistul romîn a avut un foarte mare succes... Intr-adevăr, tînărul cîntăreț Nicolae Herlea este un bun și vechi prieten al nostru. Nu o dată a cîntat la Moscova pe estradele de concerte și pe scena operii. Am îndrăgît de mult talentul său și ne-am bucurat întotdeauna de succesele pe care le obține”.

Între 2 și 20 octombrie a avut loc turneul în U.R.S.S. al Teatrului de Comedie din București. După succesul de mare prestigiu de acum cîțiva ani al Teatrului Național „I. L. Caragiale” sarcina și răspunderile Teatrului de Comedie nu erau ușoare. Aprecierile presei sovietice și știrile primite pe alte căi au arătat că cel mai

tînăr teatru din Republica noastră populară a înregistrat în acest turneu un uriaș succes, atât la public, cit și la exigenții croniciari dramatici ai ziarelor și publicațiilor din U.R.S.S.

De altfel, teatrul romînesc, dramaturgia romînească sînt bine cunoscute și mult prețuite în U.R.S.S. „O scrisoare pierdută” de I. L. Caragiale, „Steaua fără nume” de Mihail Sebastian, „Titanic vals” de Tudor Mușatescu, „Citadela sfărîmată” și „Febre” de Horia Lovinescu, „In valea Cucului” și „Întorcerea” de Mihael Beniuc, „Ziaristi” și „Celebrul 702” de Al. Mirodan, „Nota zero la purtare” de V. Stoiculescu și O. Sava, „Arborele genealogic” și „Trei generații” de Lucia Demetrius, „Passacaglia” de Titus Popovici, „Siciliana” de A. Baranga s-au bucurat de aprecierea a zeci de mii de cititori și spectatori sovietici.

Cinematografia noastră, care în ultima vreme a înscris cîteva izbîvzi categorice în palmaresul ei, devine și ea din ce în ce mai cunoscută în Uniunea Sovietică. După cum se știe, anul acesta la cel de-al treilea Festival cinematografic de la Moscova filmul „Lupeni 29” a obținut două distincții — medalia de argint a juriului și diploma de onoare a Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. Artiști celebri ca Vera Marețkaia, Ivan Pereverzev, Alexandra Zavialova, regizorul Grigori Ciuhrai, președintele juriului, au avut numai cuvinte de laudă pentru film. Iar cunoscutul regizor Grigori Roșal a declarat: „Am realizat în viața mea multe filme despre mineri și cunosc dificultățile unor asemenea filmări. Pot să declar că „Lupeni 29” este un film foarte bine făcut. El reprezintă un succes”.

Bine primite au fost și „Codin”, „Cerule n-are gratii”, documentarul „Trotușul și oamenii”, scurt-metrajul „Allo—Allo” al lui Ion Popescu-Gopo. De altfel, după cum s-a mai scris, talentatul nostru artist a fost, pe întreaga durată a festivalului, în centrul atenției presei și publicului. E lesne de înțeles, deci, nerăbdarea și interesul cu care e așteptată deschiderea unei expoziții Gopo în Uniunea Sovietică, eveniment care va avea loc în curînd.

Arta plastică romînească își are publicul ei statornic în țara vecină și prietenă. Corneliu Baba, Alexandru Ciucureanu, Ion Jalea, Boris Caragea, Jules Perahim, Gy Szabo Bela sînt nume cunoscute și stimabile în U.R.S.S. De succes s-a bucurat și cea mai recentă expoziție romînească — aceea a graficienilor Eugen Taru și Vasile Dobrian.

Aceste cîteva dovezi vorbesc, toate, despre prețuirea crescîndă de care se bucură arta și artiștii noștri în Uniunea Sovietică.

Cîmpii și orizonturi

Poate că unul dintre cele mai semnificative fenomene ale secolului nostru este puterea crescîndă de atracție și înriuire a cifrelor statistice asupra imaginației omenești. Deși a ajuns un loc comun reportericesc, poezia cifrelor nu e mai puțin o realitate pregnantă a zilelor noastre. Oricît ne-am strădui, nu ne putem dispensa de ea deoarece pătrunde cu stăruință în toți porii vieții contemporane.

Am citit zilele trecute niște cifre cu o aromă aparte, în care se îmbină parcă mireasma cîmpilor revene sub roua dimineții cu izul aspru, înșepător, al uleiurilor, motorinei, mortarului. Este vorba de statistica profesiilor care se găsesc azi într-un singur colhoz din regiunea Pskov, „Drumul lui Lenin”: 28 tractoriști, 8 combinari, 2 mașiniști de batoze, 20 șoferi, 4 mecanici, 2 electromontori, 2 strungari, 2 sudori, 2 fierari, 5 lăcătuși, 1 electromecanic, 1 maistru al atelierului de produse lactate, 1 operator-proiecționist pentru aparatul cinematografic, 44 muncitori constructori de felurite specialități etc. În total — circa 150 de oameni care stăpînesc profesii tehnice dintre cele mai variate, 150 de oameni pentru care tehnica modernă și-a deschis larg vasele orizonturi de cunoștințe, gîndire, creație. Și asta într-un singur colhoz...

Eseul din care am desprins aceste cifre („Profesia: mecanizator” de P. Selest, din nr. 8 al revistei „Zvezda” pe anul acesta) ne oferă și alte date interesante, care ilustrează transformări structurale în viața colhozului sovietic contemporan. La inițiativa membrilor colhozului siberian „Calea spre comunism” din regiunea Cita, în multe colhozuri de pe întreg cuprinsul Uniunii Sovietice ia o tot mai mare extindere mișcarea de a deprinde pe toți colhoznicii în vîrstă pînă la 40 de ani diferite profesii tehnice, mai ales profesiunea de mecanizator. În colhozul „Drumul lui Lenin” din regiunea Pskov, de care am amintit la începutul articolului nostru, printre cei dinții care s-au angajat să-și însușească meseria de tractorist sau combiner se numără contabilul Ivan Petrov, mulgătoarea Liudmila Kuzmina, brigadierul unei brigăzi de cîmp Piotr Vasilev.

Avîntul pe care l-a luat această mișcare în satul sovietic contemporan își are rădăcinile într-o realitate specifică etapei actuale de construcție desfășurată a comunismului. E vorba de profunda revoluționare a mijloacelor și metodelor agriculturii socialiste. Tera care, pînă la revoluție, număra 7,8 milioane pluguri de lemn și 17,7 milioane bovine de lemn, care încă în 1928 avea de 29 de ori mai puține tractoare decît Statele Unite, dezvoltă astăzi cu o asemenea impetuozitate furtunoasă mecanizarea pe ogoare încît stîrnete uimirea chiar și celor mai înveterați defăimători ai comunismului. Milioane de tractoare brîzdează azi cîmpiile colhozurilor, în vreme ce acum peste patru decenii visul lui Lenin cu privire la cele 100 de mii de tractoare îi părea lui Wells (și nu numai lui!) o irealizabilă utopie. Ultimele calcule au arătat că, pentru a deservei parcul de tractoare de care va dispune Uniunea Sovietică în 1970, este nevoie să se mărească numărul tractoristilor de două ori sau chiar de două ori și jumătate. Grandios obiectiv, pe care numai o vastă mișcare de masă la sate pentru însușirea unei înalte calificări tehnice îl poate îndeplini. Iar această mișcare este în prezent, în plină desfășurare...

Nu numai profesiunile tehnice ocupă un loc tot mai important în viața de azi a colhozurilor. În același colhoz „Drumul lui Lenin” — al cărui exemplu are o valoare deosebită tocmai prin tipicitatea lui — întîlnești astăzi 12 profesori și învățători, 2 agronomi, 3 zootehnicieni, 2 felceri, 2 surori medicale, 2 felceri veterinari, 5 contabili, 3 directori de cluburi, ca să nu mai vorbim de funcționarii sovietului sătesc sau ai poștei — toți cu studii superioare, medii sau profesionale. Și mai interesantă este — să-i spunem așa — dinamica profesiunilor în colhoz. Familii întregi din sat se consacră prin tradiție unor profesii tehnice ori intelectuale. Iată, de pildă, o familie tipică în această privință: Ivanovici. Căpetenia familiei, Vasiliu Ivanovici, este încă din 1937 mecanizator, iar acum conduce o brigadă de tractoare. Fiii săi, Mihail și Ivan, ambii cu școli profesionale terminate sînt mecanici în atelierul de reparații a mașinilor agricole din colhoz. Un al treilea fiu, Alexandr, a deprins în armată profesiunea de tehnician în telecomunicații și este așteptat cu nerăbdare să se întoarcă în sat, unde se simte tot mai acut nevoia unui asemenea specialist. Știința, tehnica, cultura devin, prin urmare, tradiții de familie în tot mai multe colhozuri sovietice.

Din totdeauna cîmpurile au sugerat poezilor imaginea orizonturilor nesfîrșite. Iată însă că în epoca noastră munca celor ce smulg cîmpurilor rod din ce în ce mai îmbelșugat este tot mai indisolubil legată și de alte orizonturi, nu mai puțin întinse și nu mai puțin poetice. Orizonturile luminoase ale culturii.

Victor Birlădeanu

Istoria științei înregistrează un studiu intens al Pământului din toate punctele de vedere, de măr de ani. Cu toate acestea atât procesele de formare și evoluție pînă la forma actuală, cît și locul la suprafața Pământului, în interior sau deasupra solului sînt încă puțin cunoscute și, mai ales, de dezic, de pildă, numai dezlipirea de sol și ridicarea la oarecare înălțime în Cosmos poate permite ca planetă, determinarea precisă a dimensiunilor și formei sale, precum și studierea cîmpului gravitațional și importanța lucrărilor de cercetare întreprinse prin mijlocirea sateliților artificiali și rache- indemînă științei de descoperirile epocii.

De ce crește ziua cu o miime de secundă pe secol?

În felul acesta, geodezia intră în posesia unor metode de lucru cu totul noi, înseși metodele clasice folosite în continuare căpătînd un nou „stil”, grație observațiilor efectuate prin folosirea sateliților.

Ca să dăm un exemplu, să amintim că măsurarea dimensiunii și formei Pământului se realizează în scopul deducerii din parametrii obținuți a unor date privind structura fizică a globului terestru. Metoda clasică folosită în acest scop constă în triangulații. În zilele noastre, însă, metoda triangulațiilor geodezice a căpătat un nou stil, anume completarea cu observații efectuate de pe sateliți, fapt care permite unirea rețelelor geodezice prea depărtate pentru a fi legate prin triangulații la sol. Determinarea parametrilor caracteristici ai Pământului este deosebit de importantă, mai ales pentru concluziile ce se pot trage asupra structurii interne a globului terestru, asupra proprietăților elastice și plastice ale acestuia, ca și asupra cauzelor variației în viteză de rotație, care provoacă la rîndul ei o variație a lungimii zilei cu aproximativ o miime de secundă pe secol.

Și meteorologia era limitată pînă nu de mult la simple observații efectuate la sol. Lansarea sateliților artificiali și a rachetelor cosmice sovietice a contribuit însă, efectiv, la dezvoltarea acestei științe într-o treia dimensiune. Primele „priviri” aruncate de deasupra norilor au îngăduit observarea modului de formare a furtunilor incipiente, deplasarea lor și, în consecință, prevenirea eventualelor catastrofe și evitarea unor mari distrugerii. Prima fotografie a unei uriașe furtuni tropicale, invizibilă de pe sol, a putut fi astfel luată numai de pe o rachetă. De asemenea, rachetele pot pătrunde chiar în interiorul aurelor active, în scopul colectării de date privind radiațiile electromagnetice și corpusculare. Au devenit posibile și determinările de la diferite înălțimi ale parametrilor atmosferici variabili cu altitudinea. Straturile superioare ale atmosferei, foarte puțin cunoscute pînă în prezent, ridică un mare număr de probleme interesante nu numai pentru meteorologii dar și pentru fizicienii și astronomin. Interesante, deoarece în straturile ionosferice se află zona în care se produc aurele, ca și regiunea în care razele cosmice primare încep a se transforma în raze cosmice secundare.

Necunoscutul devine accesibil

Metodele clasice aplicate pînă nu de mult de meteorologie erau, desigur, migăloase. Chiar și astăzi, deși metodele folosite au la bază cunoștințe teoretice avan-

sate, un mare număr de procese ce se petrec în atmosferă, deasupra norilor, nu pot fi explicate, majoritatea concluziilor fiind trase doar din observarea norilor și a precipitațiilor. Pătrunderea aparatului creat de oamenii de știință sovietici și, într-un viitor apropiat, chiar a savașilor în Cosmos va înlesni obținerea, automată, a unei serii continue de hărți sinoptice care să acopere întregul glob terestru. În afară de foloasele practice evidente pentru prevederea timpului, devin posibile numeroase contribuții la fizica atmosferei. Așa ar fi, de pildă, măsurarea distribuției globale a energiei radiante absorbite de sistemul Pământ-atmosferă, prin noile metode de determinare bilanșului energetic putînd fi considerabil ameliorate.

Între altele s-a dovedit că de la bordul sateliților artificiali sînt posibile mai multe tipuri de observații meteorologice. Printre acestea, măsurări ale învelișului de nori cu ajutorul celulelor fotoelectrice sau obiectivelor de televiziune. Aceasta în timpul zilei, noaptea determinările urmînd să se facă prin folosirea radiațiilor infraroșii și a instrumentelor fotosensibile ce utilizează lumina Lunii și a stelelor. Și tot de la bordul sateliților pot fi realizate măsurări de radiație solară, directă și difuză, cercetări de analiză spectrală, determinări de temperatură etc. Deosebit de interesantă este și ipoteza că „vremea” din troposferă ar fi afectată de schimbările din ionosferă. Înregistrîndu-se cu modernul aparat aflat la bordul sateliților variații ce au loc în starea ionilor, devine pe deplin posibilă stabilirea schimbărilor radiației solare incipiente și reacțiilor scheme produse, capabile a atrage efecte importante la altitudin unde măsurările directe asupra variațiilor de radiație sînt nu numai dificile dar, în unele cazuri, chiar cu neputință. De altfel, cercetările ce pot fi efectuate cu ajutorul sateliților în straturile superioare ale atmosferei sînt extrem de variate. De exemplu, pot fi amintite aici determinările de presiune, temperatură, densitate și compoziție chimică; în ionosferă se pot obține date și asupra densității de electroni, se pot detecta raze X, procese fotochimice și, mai ales obține date în legătură cu furtunile magnetice, a căror previziune este deosebit de importantă pentru propagarea undelor radio. În sfîrșit, o altă categorie de probleme legate de atmosferă sînt bazele pe considerarea atmosferei terestre ca făcînd parte dintr-o familie de învelișuri gazoase ale corpurilor cerești. Aceste probleme încep a fi rezolvate în Uniunea Sovietică prin studiul comparativ al atmosferelor planetare și stelare, ale căror proprietăți diferă într-o măsură mai mare sau mai mică de proprietățile atmosferei noastre terestre.

Deosebit de interesante din punctul de vedere al strînsei legături ce există între pătrunderea omului în

Cosmos și marile posibilități studierea naturii Pământului sovietic I. Zabelin asupra globului terestru rachete, arată Zabelin tului cu celelalte planete asemenea, o mai bună planete.

Se știe că activitatea biogenosferă, strat exterior Pământului care a suferit de la formele anorganice materiei. Multă vreme sîntenit de faptul că o singur „exemplar” posibil analoge fiind exclusivă. Cuită însă curînd cu aș după cum și geologia zonturi cu totul noi pr biologiei.

Ca în urmă cu 3-4 milioane

Din studiul comparativ nostru solar pot fi form trecute și viitoare a P diiuna naturale de pe diiile pure a fi oarecum tare în care apariția bi această apariție să se f deci că pe Lună există care au existat pe Păm ani, însă oarecum „pie dierea Lunii ar putea e turilor superficiale ale apariția biogenosferii s

Dintre planetele suror de Pământ și are aprox tența atmosferei pe Ven evidență sub formă un acoperă suprafața plan mult bioxid de carbon posibil să în urmă cu 2 terestri să fi fost de ce existau continente, oc care, pe sol, s-a dezvoltat

Planetele — cămine locuibile?

Condiții numeroase... și nu tocmai ușoare **Monștrii Cosmosului: stelele întunecate** **Ce este biogenosfera.**

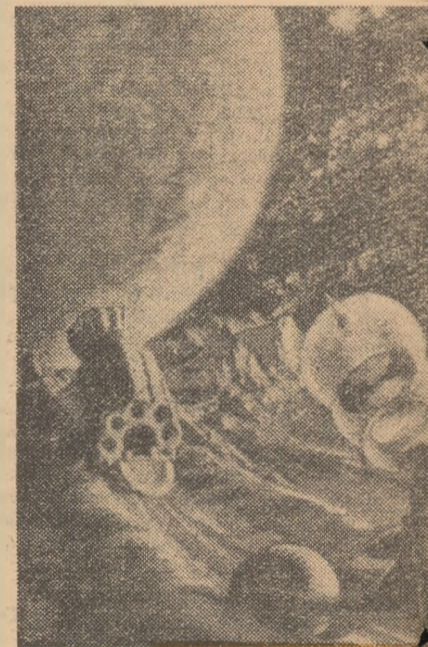
Ideea răspîndirii largi a vieții în Cosmos a preocupat mințile oamenilor încă din cele mai vechi timpuri, iar mai tîrziu, atunci cînd biserica a fost nevoită să recunoască sistemul heliocentric al lui Copernic și să admită astfel că Pământul nu are o poziție centrală în Cosmos, teologia s-a repliat pe poziții strategice admitînd ideea pluralității lumilor locuite ca fiind în concordanță cu dogmele bisericesti referitoare la „atoputernicia” creatorului.

Rezultă deci că, cel puțin în prezent, ideea existenței în Cosmos a unor lumi locuite, în afară de Pământ, este unanim acceptată atât de materialisti cît și de idealisti. Există însă deosebiri principale în ceea ce privește încercările de a explica apariția vieții în Cosmos, în general, și pe suprafața oricărui alt corp ceresc decît Pământul, în particular. Nu avem acum răgazul s-a trecem în revistă aceste deosebiri, dar este necesar să facem unele precizări. În primul rînd viața nu este posibilă pe nici o stea luminoasă, căci temperatura la suprafața unor astfel de stele este de cîteva mii de grade. Soarele nostru are la suprafață o temperatură de aproximativ 6000 de grade. Alți sori au temperaturi de suprafață și mai mari, în timp ce temperatura la suprafața așa numitelor stele „ reci ” este aceea a fierului lichid!

Din fericire, este exclusul ceea, în viitor, vreun cosmonaut să greșească itinerariul și să se apropie prea mult de vreoa stea. Căci dacă s-ar întâmpla una ca asta, pilotul și nava sa s-ar transforma în gaz încă înainte de a fi ajuns la suprafața stelelor așa zis „luminoase”.

Există și stele întunecate. Ele nu mai luminează. Și-au trăit viața, sînt stele moarte. Fiind invizibile, stelele întunecate prezintă un pericol serios pentru cosmonauții ce s-ar deplasa pe rulatele interstelare, ele fiind înzestrate cu fantastice forțe gravitaționale, ca urmare a faptului că densitatea materiei proprii atinge valori de necrezut. Pe o asemenea stea omul ar cîntări cîteva sute

de mii de tone! Intrat în mreaja gravitațională a unei astfel de stele, al cărei cîmp de gravitație se întinde pe distanțe uriașe, cosmonautul trebuie să cheltuiască mari cantități din rezerva de energie a navei cosmice spre a-i putea lanțurii gravitaționale și a reuși astfel să scape. Iar aceasta, numai în cazul cînd cosmonautul ar prinde de veste în timp util, pe o

DE SUS TERRA

nui mare nu-
cesele ce au
Pentru geo-
Pământului
l. De aici de-
nice, puse la

oferă de acolo în
siderațiile geogra-
servațiile directe
ză din sateliți și
parativ al Pămîn-
solar oferă, de
propriei noastre

se desfășoară în
allat la suprafața
plicată evoluție
le organice ale
rafiei fizice a fost
există într-un
rației cu formații
ografie va fi înlo-
ografia viitorului,
se deschid ori-
eologiei și astro-

puri din sistemul
asupra evoluției
l, deși între con-
există diferențe,
stadiul de dezvolt-
posibilă, fără ca
putea considera
ndițiile naturale
3-4 miliarde de
alte cuvinte, stu-
ra evoluției stra-
u, care au dus la

cea mai apropiată
dimensiuni. Exis-
multă vreme în
nu de nori care
ne puțin oxigen,
apă. Este foarte
ani atmosfera
nunci, pe Pământ
are pulsa viața
jumătate a erci

incă la „periferia“ imperiului unui astfel de
stru cosmic.

adar, apariția, menținerea și dezvoltarea vie-
tint imposibile atât pe stelele luminoase cât

pe cele întunecate, ea putând exista numai pe
suprafața planetelor.

unele planete, pe care s-au creat relativ re-
condiții adecvate, viața poate fi abia la pri-

mele începuturi; pe alte planete, formele de

viață sînt desigur mai avansate, necunoscute însă

biologilor, corespunzînd, de exemplu, unei epoci

din istoria Pământului — cu multe zeci de mi-
lioane de ani în urmă. Și, în definitiv, mergînd

cu acest raționament pînă la capăt, de ce să nu

admitem că în alte lumi stelare or fi existînd plan-
ete pe suprafața cărora viața a atins stadii de

dezvoltare superioare lumii terestre de aseme-
nea, necunoscute nouă ?

Popularea uncea sau alteia dintre planetele

unui sistem solar constituie însă un proces legic

al dezvoltării formelor de mișcare ale materiei,

proces care apare ori de cîte ori sînt întrunit

condiții prielnice fundamentale pe planeta res-
pectivă. În esență, pentru ca ființele vie să poată

să apară și să se dezvolte trebuie ca planeta res-
pectivă să dispună de atmosferă, apă și climat

adeccvat. Această trilogie definește „confortul“

necesar leagănelui vieții în acel înveliș subțire ce

înconjoară întreaga planetă, „aptă“ pentru aceas-
ta, și care se numește biogenosferă („sfera gene-
zei vieții“). În biogenosferă ia naștere viața

(transformarea în materie vie a materiei anorga-
nice): biogenosfera Pământului a făcut cu puțin-
ță apariția omului.

Analizînd condițiile pentru apariția și dezvolt-

area biogenosferelor pe suprafața planetelor, cît

și frecvența existenței acestor condiții savanții

sovietici Oparin și Fesenkov ajung la concluzia

că doar una din o sută de mii sau chiar un mi-
lion de planete are biogenosferă și oferă deci con-
diții favorabile apariției vieții.

În Galaxia noastră, Calea lactee, care cuprinde

aproximativ 150 miliarde de stele, ar putea să

existe cam 150 000—1 500 000 de planete apte

de a fi devenit „cămine locuibile“ pentru forme de

viață avînd o oarecare dezvoltare. Aceasta, în

cazul că în fiecare sistem planetar, corespunzător

fiecărei stele presupuse ca fiind centrul unui ase-
menea sistem, doar o planetă ar putea să aibă

condiții favorabile vieții. Pe celelalte cîteva sute

de miliarde de planete din Calea lactee, viața

n-ar fi putut să apară.

primare. Vegetația apărută a modificat compoziția
atmosferei terestre, absorbînd bioxidul de carbon și
saturînd atmosfera de oxigen. Asemănarea dintre at-
mosfera planetei Venus și a Pământului din era primară
a fost remarcată de unii oameni de știință, ca de altfel
și de unii scriitori de literatură științifico-fantastică care
o populează cu monștri avînd aspectul fosilelor terestre.
În același timp, vestigiile celor mai vechi organisme
pămîntești datează de circa două miliarde de ani, pe cînd
existența atmosferei în compoziția ei actuală este eva-
luată la circa 200 milioane de ani. Rezultă de aici că
timp cam de o treime din întreaga istorie a Pământului
viața s-a dezvoltat într-o atmosferă de tipul celei de pe
Venus, de unde rezultă și importanța studiului compa-
rativ pentru istoria evoluției globului terestru.

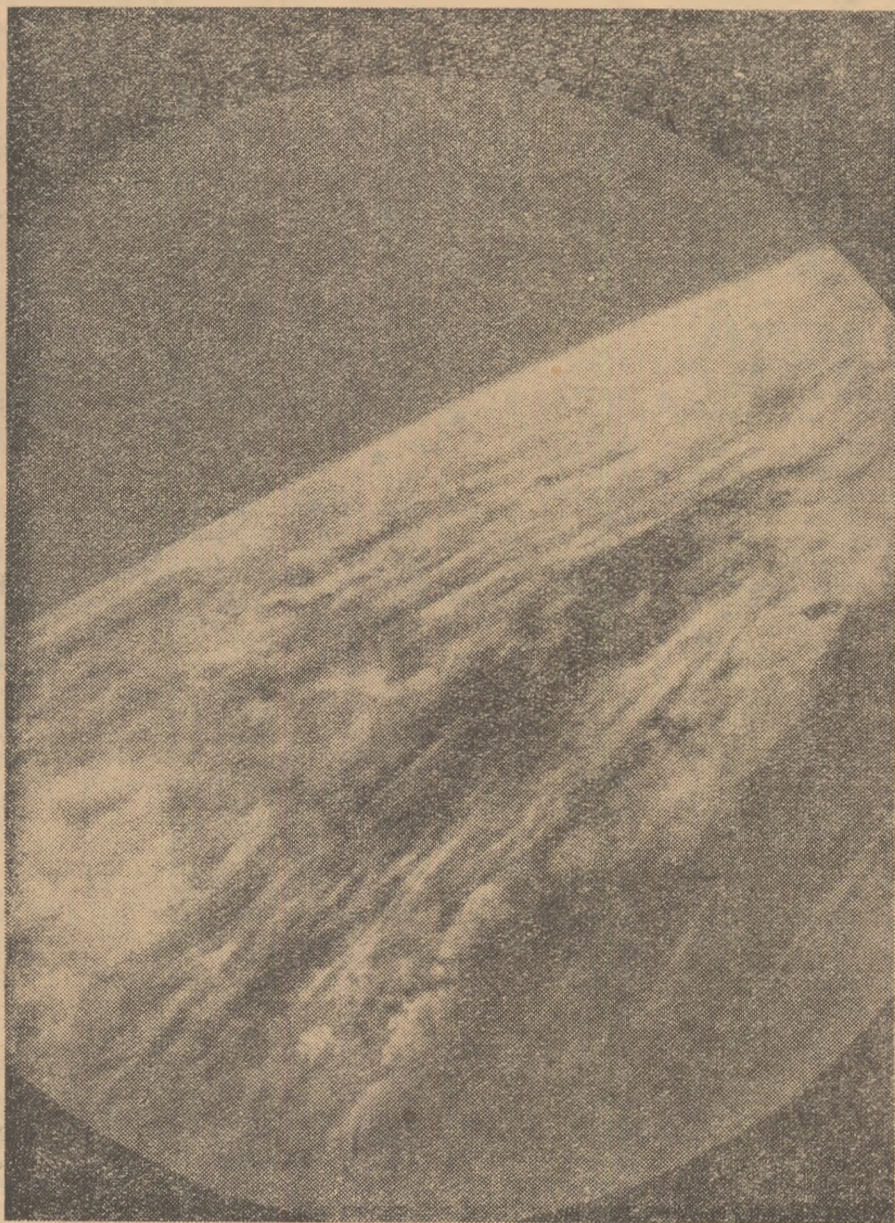
Și acum, un alt exemplu. Se știe că Marte este o
planetă mult mai mică decît Pământul, că atmosfera sa
este constituită din bioxid de carbon, dar că probabil
conține și azot, oxigen și vapori de apă. Așadar, este
foarte posibil ca pe această planetă să fi existat, cu
multă vreme în urmă alte condiții astrofizice, dez-
voltarea biogenosferei ei putînd fi analogă cu a Pămîn-
tului. În prezent cu ajutorul rachetelor pot fi deduse
unele date referitoare la viitoarea evoluție a planetei
noastre.

Urmărindu-se în paralel, din punct de vedere geolo-
gic, corpurile din sistemul solar, în special Pământul și
Luna, se explorează un domeniu care e unul dintre cele
mai mari furnizoare ale unor importante concluzii: cerce-
tîndu-se caracteristicile fizice, compoziția chimică, acti-
vitatea tectonică și cîmpul magnetic al Lunei, vor putea
fi stabilite forțele care acționează nu numai la suprafața
Pământului, dar și în interiorul lui, ca de altfel și proce-
sele care conduc la formarea reliefului. Într-adevăr, pe
Pământ activitatea internă este foarte intensă, seismogra-
fele înregistrînd zilnic multe sute de șocuri. Dar, deși
geologia a făcut progrese însemnate în unele domenii, ea
nu a putut da totuși un răspuns unitar sau, mai precis,
pînă în prezent s-au formulat prea multe răspunsuri con-
tradictorii, asupra proceselor de formare a munților și asu-
pra forțelor care pun în mișcare straturile terestre. Fap-
tul că obiectul studiului — globul terestru — există într-un
singur exemplar, nu a permis concluzii mai categorice.
Datele obținute cu ajutorul sateliților și rachetelor vor
impulsiona însă sensibil dezvoltarea geologiei. În mo-
mentul în care instalarea unui seismograf pe Lună va
deveni realitate va începe, fără îndoială, o nouă etapă
nu numai pentru geologia cosmică, ci și pentru geologia
propriu-zisă, terestră.

Era cosmică deschisă de cosmonautica sovietică în-
seamnă așadar pentru istoria științei un proces de
dublă evoluție a cunoștințelor: multe științe, printre
care geofizica, biologia și climatologia capătă un caract-
er cosmic, iar multe capitole din astronomie duc la
concluzii asupra globului terestru. Această interpenetrare
a științelor cosmice și terestre bazată uneori pe extrapo-
larea unei serii de rezultate obținute, este înlesnită de
extinderea metodelor clasice, de apariția unor capitole
cu totul inedite, de observații care pînă acum erau
inaccesibile alt instrumentelor cit și imaginației, și care
astăzi au devenit pe deplin realizabile.

Carina Pârvolescu

Catedra de astronomie —
Universitatea „București“

Așa se vede Pământul din Cosmos...

În Cosmosul infinit, format dintr-un număr
finit de galaxii, trebuie să existe un număr făr-
de sfîrșit de planete locuite, precum și un număr
finit de planete lipsite complet de orice urmă
de viață.

Care sînt condițiile pentru apariția biogeno-
sferelor ?

Cele mai importante sînt: planeta să aibă o
masă potrivită și să se afle la o anumită depăr-
tare față de steaua în jurul căreia gravitează.
Dintre cele două planete ale sistemului solar
doar Venus, Pământul și Marte îndeplinesc ace-
ste condiții.

Dacă masa planetei este prea mare, aceasta
constituie o condiție defavorabilă apariției vie-
ții, deoarece o asemenea planetă va reține o at-
mosferă imensă și deosebit de abundentă (de
pildă în hidrogen, amoniac, metan.) Din cauza
grosimii considerabile a învelișului atmosferic,
radiațiile solare nu vor putea ajunge la litosferă,
iar din cauza excesului de hidrogen în atmosferă
viața n-ar fi posibilă.

Dacă masa planetei este prea mică, planeta nu
va fi capabilă să rețină în jurul ei nici un înve-
liș atmosferic.

În cadrul sistemului solar, numai masele plan-
etelor Mercur, Venus, Pământ și Marte se încad-
rează bine între cele două limite ale maselor.

Pe de altă parte, o depărtare interplanetară
nepotrivită față de steaua în jurul căreia planetele
gravitează are ca efect anularea avantajului even-
tual al mării masei. În această categorie intră
de exemplu planeta Mercur, care fiind prea ap-
ropiată de Soare nu poate asigura și menține
condiții de viață pe suprafața sa, tocmai din
cauza unei temperaturi prea ridicată.

Prin forța împrejurărilor, planetele unui sistem
vor fi sau prea apropiate sau prea depărtate de
astrul central; doar una (cel mult două) dintre
planete va putea avea o poziție avantajoasă, pro-
pice apariției vieții. În sistemul nostru solar, o
astfel de poziție o are Pământul.

O altă condiție esențială pentru apariția vieții
este ca astrul central să nu fie o stea dublă sau

multiplă, ceea ce are drept consecință o orbită
foarte complicată. Dacă orbita este circulară sau
aproape circulară (excentricitate zero sau aproape
zero), planeta respectivă va primi o cantitate
constantă de energie din partea astrului central,
ceea ce este absolut necesar pentru leagănelul vie-
ții. În sistemul nostru solar, doar orbitele plan-
etelor Mercur și Pluton au excentricități nepo-
trivite.

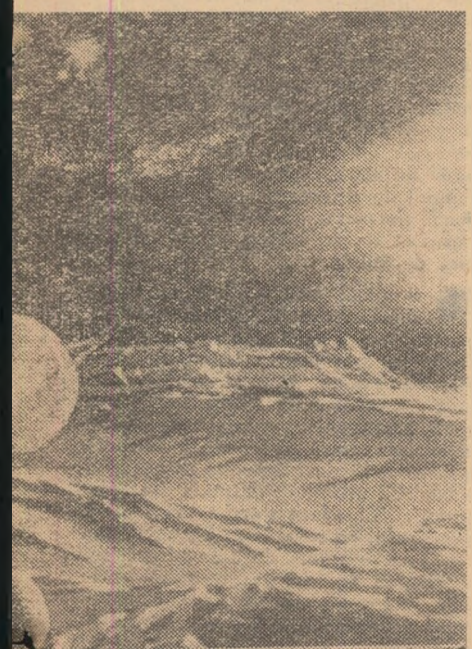
Pe de altă parte, deși Pământul — în faza tin-
purie de dezvoltare — a îndeplinit toate cele
trei condiții menționate, totuși viața a putut să
apară abia după 2—3 miliarde de ani de „pre-
gătire“. A fost, așadar, necesar ca Soarele să
ilumineze și să încălzească în mod constant și
stabil globul nostru o perioadă extrem de îndel-
ungată, în care timp biogenosfera s-a dezvoltat
și s-a îmbogățit continuu cu elementele cele mai
variate, pînă cînd viața și-a făcut apariția, nu
însă ca urmare a unui act instantaneu de creație
divină, ci fiind consecința unui proces extrem de
lung și de complicat.

La condițiile necesare apariției și dezvoltării
vieții pe suprafața unei planete, ar mai trebui
adăugată una inalienabilă existenței ființelor ra-
ționale pe vreuna dintre planetele lumii extra-
terestre. Este vorba de condiția prevăzută de
Harlow Shapley, om de știință din S.U.A., în
cadrul analizei făcute de acesta problemei pe
care o discutăm :

„Organismele existente acolo trebuie să fi
ajuns la un asemenea grad de conștiință, încît ele
să nu distrugă orice fel de viață, inclusiv pro-
pria lor viață, prin otrăvire sau distrugere a
planetei. Această din urmă condiție este acum
cea mai importantă pentru păstrarea vieții pe
propria noastră planetă... Păstrarea planetei noas-
tre ca un cămin locuibil este problema principală
a omenirii astăzi“.

Ing. Ion Pascaru

Secretar științific al Comisiei de
Astronautică a Academiei R.P.R.

construcțiile din Lună
Desen de prof. G. Pokrovski

FILMUL

Între 30 octombrie și
5 noiembrie

FESTIVALUL FILMULUI SOVIETIC

Cadru din „Tragedia optimistă”

Festivalul filmului sovietic se înscrie printr-o manifestare de frunte ale Lunii prieteniei romino-sovietice. Se cuvine să subliniem din capul locului că o parte din filmele programate în festival se prezintă cu o „carte de vizită” de prestigiu, fiind premiate la două din marile competiții cinematografice internaționale din acest an, Cannes și Moscova.

În deschiderea festivalului, ne vom întâlni, prin intermediul ecranului panoramic, cu adaptarea uneia din operele clasice ale dramaturgiei sovietice, „Tragedia optimistă” de Vsevolod Vișnevski. Distins la Festivalul de la Cannes — 1963 cu Premiul pentru cea mai bună evocare a unei epoci revoluționare, filmul regizorului Samson Samsonov (cunoscut la noi ca realizator al filmelor „Zvâpăiața” și „Verstele de foc”) are într-adevăr suflul unei epoci eroice. Formarea și consolidarea, în virtutea Marii Revoluții Socialiste, a primului regiment naval al Armatei Roșii, ca rod al influenței decisive exercitate de comuniști — în cazul de față reprezentări de Femeia-comisar — capătă în film o valoare simbolică. De-a lungul acțiunii, procesul de cristalizare a conștiinței politice a marinarilor (în mod special evoluția lui Alexei care se ridică la nivelul unui autentic luptător revoluționar) reflectă marea forță transformatoare a ideilor comuniste, înnoirile radicale pe care Revoluția din Octombrie le-a generat în viața a milioane de oameni. Patosul dramei lui Vișnevski se păstrează în film grație amplei reconstituiri a mișcărilor maselor (ecranul panoramic se dovedește adecvat stilului regiei), ca și valoroase interpretări a rolurilor principale — Margarita Volodina (femeia-comisar), Viaceslav Tihonov (Alexei), Boris Andreev (căpetenia anarhiștilor).

Tot din evenimentele tumultuoase ale Revoluției și războiului civil se inspiră și un alt film pe care îl vom vedea în festival, „Bate toba”, producția pe ecran lat a studioului „Mosfilm” (regia A. Saltikov). De astă dată, tabloul politico-social al zilelor care au marcat începutul unei noi ere este evocat în raport cu destinul unui băiat orfan, Leonia Kazakov, crescut de ostașii Armatei Roșii. Eroul filmului — întruchipat de A. Kricenkov, pe care l-am remarcat acum câțiva ani

în rolul micului vagabond din „Mai tare ca moartea”, filmul regizorilor Alov și Naumov — face parte din cele dintâi detașamente de pionieri organizate după victoria Revoluției. Plin de curaj și abnegație față de Puterea Sovietică, el va lupta și va muri eroic pentru cauza socialismului. Tragismul celor două filme este dublat de un însuflețitor elan către viitorul luminos, pentru făurirea căruia nici-un sacrificiu nu a fost prea mare.

Eroismul oamenilor sovietici, îi e consacrat și filmul „Trezi zile după nemurire”, al cărui subiect revine un crimă pe care luptătorii pentru apărarea portului Sevastopol în timpul ultimului război mondial. Vom regăsi în această realizare a regizorului Vladimir Dovgai (bazată pe un scenariu de Konstantin Kudievski, care a trăit și a luptat tot la cot cu apărătorii orașului) multe caracteristici comune operelor cinematografice despre război turnate de cineasții sovietici. Ca și „Simfonia Leningradului” sau „Garnizoana nemuritoare”, filmul pe care-l vom vedea în festival comunică, într-o expresie artistică de intens dramatism, tăria morală a oamenilor care, pătrunși de patriotism socialist, au înfruntat cumplite încercări și privațiuni, păstrându-și pină la capăt demnitatea umană.

Dacă ar fi să precizăm ce anume constituie centrul de interes al actualului Festival al filmului sovietic, fără îndoială că trebuie să ne referim la consecvența cu care filmele pun în valoare înaltele atribute etice sădite în rîndul maselor de Revoluția Socialistă, de ideologia comunistă. Lucrul apare evident în filmele amintite mai sus. Dar, într-o modalitate sau alta, această trăsătură dominantă poate fi remarcată și în celelalte producții incluse în festivalul din acest an.

Interesante semnificații etice, legate de dezvoltarea conștiinței omului nou al epocii comuniste, se desprind din conflictul în care sint angajați eroii filmului „Primul reportaj”, realizat de regizorul Vladimir Vengherov. Înfruntarea dintre tânărul ziarist Sirotkin (interpretat de Aleksandr Demianenko, cunoscut din „Pace nouă venit”, „Intilnire pe cablu”, „Casa surprizelor” etc.) și șoferul

Hromov (jucat de Gheorghi Iumatov) este revelatoare pentru forța cu care noul se afirmă și învinge rămășițele trecutului din conștiința oamenilor. La Festivalul internațional de la Moscova din acest an, filmul „Primul reportaj” a fost premiat cu medalia de argint.

Privit dintr-un alt unghi, ne apare eroul filmului „Să ne trăiești, Gnat!”, un scafandru aflat, printr-un concurs de împrejurări, într-o situație-limită, care-i pune la încercare curajul, voința, puterea de rezistență, întocmai ca o întâmplare trăită în anii războiului și evocată retrospectiv pe ecran. Realizat de regizorul Victor Ivcenko (al cărui film prezentat anterior la noi, „O întâmplare extraordinară”, s-a bucurat de adeziunea largă a publicului), „Să ne trăiești, Gnat!” confirmă din nou predilecția cineastului pentru fapte ieșite din comun, care reliefează adevăruri mari privind atitudinea față de viață a oamenilor sovietici.

În sfârșit, nu se poate încheia această sumară privire anticipativă asupra Festivalului filmului sovietic fără a aminti încă două filme prevăzute în program. Este vorba de realizarea regizorilor Evgheni Brianciughin și Anatoli Bukovski, „Printre oameni buni”, în care reapare populara actriță Vera Mareșkaia în rolul unei colhoznice cu suflet de aur și de filmul „Mi-am cumpărat un tată”, al regizorului I. Frez. În ambele filme eroii sînt copii. Primul e povestea unei fetițe, ai cărei părinți au fost deportați de fasciști la începutul războiului și care, după zece ani trăiți alături de mama adoptivă, colhoznică Mihailina, își regăsește mama. Cel de al doilea, pătrunde cu finețe în universul sufletec al unui băiețuș de cincisprezece ani, ridicînd înaintea spectatorilor maturi, într-o manieră aparent glumeață, probleme din cele mai serioase ale grijii părintești de care au nevoie copiii.

După cum se vede, Festivalul filmului sovietic ne dă nu numai posibilitatea de a trece în revistă o serie de producții recente, ci să cunoaștem și unele din tendințele actuale de dezvoltare ale cinematografiei sovietice.

Mihail Lupu

De vorbă cu Rufina Nifontova

ROLURI ȘI VISE

Stăm de vorbă în cabina actriței, la filiala Teatrului Mic din Moscova. Peste o jumătate de oră Nifontova intră în scenă. În asta seară se joacă „Braconierii”.

— Ce vă preocupă mai mult în momentul de față?

— Noile mele roluri. În teatru, personajul principal din piesa lui Arbutov „Undeva sîntem așteptați”, iar în film Elena din „Pădurea rusă”. Ambele îmi dau destul de lucru, sînt roluri foarte grele.

— Poate din cauza vârstei personajelor? (Eroina lui Arbutov are 43 de ani. Elena din „Pădurea rusă” este prezentată la începutul acțiunii la vîrsta de 20 de ani, iar cînd spectatorul se desparte de ea împlinește 60).

— Nu, nu este vorba numai despre asta. Pe Elena e interesant s-o întruchipezi, dar încerci tot timpul un sentiment de neliniște: dacă nu izbutești să redai ceea ce a dorit Leonov? Bogăția de expresie a acestui autor, comentariul său complex cu privire la trăsăturile și acțiunile eroilor sînt greu de transpus pe ecran. Nu e simplu să-ți însușești limbajul, să găsești „stilul” cel mai potrivit în pregătirea unui asemenea rol.

— Posedați totuși o interesantă experiență, acumulată pe platoul de filmare. Ați lucrat doar multă vreme cu unul din măestrii cinematografiei sovietice, regizorul Grigori Roșal.

— E foarte instructiv și plăcut să lucrezi cu Grigori Lvovici. El obișnuiește să analizeze cu aten-

ție rolul, în cele mai mici detalii, încă din perioada preliminară. Așa devine clar sensul și problema esențială a fiecărui episod și

se poate urmări transformarea eroinei de la o scenă la alta. Roșal lucrează asemenea sculptorului: pregătește osatura rolului, iar în timpul filmării are loc însuși procesul de modelare.

Printre actori circulă o zicală: „dacă nu fură, nu poți juca”. Actorul „fură” cam de peste tot: din cărți și filme, din pictură și muzică, dar cel mai mult, evident, din viață. Viața oferă materialul cel mai bun, esențial în munca de pregătire a unui rol. Dar însușirea acestui material devine incomparabil mai ușoară cînd actorul simte alături sprijinul plin de simpatie și finețe al unui regizor adevărat. Nu e important cum lucrează acesta: explică rolul, îl prezintă el însuși sau îl discută. Important este ca — prin intermediul regizorului — actorul să descopere în rol mai mult decît a putut vedea el însuși.

— Există vise, există roluri pe care, cum se spune, le intuiești cu un al șaselea simț.

Insuflețindu-se, actrița povestește cum a interpretat rolul Femeii-comisar din „Tragedia optimistă”. „Trebuie să joci un rol numai atunci cînd simți în tine forța necesară!”

— Și ce anume vă doriți?

Rufina Nifontova, actrița care aproape în toate rolurile anterioare ne-a apărut sobră, rezervată, (de pildă în filmele „Volnița”, trilogia „Calvarul”, „La 30 de ani”) ar vrea să-și încerce forțele în roluri de caracter.

— Mi-am făcut studiile la Institutul unional de cinematografie cu pedagogi foarte serioși și experimentați — Pijova și Bibikov. Le sînt recunoscătoare pentru această școală autentică. În anii de studiu eram cu toții animați de o mare pasiune pentru pantomimă, și în studiile noastre căutam să exprimăm cît mai mult posibil. Vroiam să stăpînim finețea formei, o exprimare cizelată a gestului și ritmului, eram întotdeauna atrași de soluțiile îndrăznețe și neașteptate ale grotescului. Ce nu am avut ocazia să interpretăm! Pînă și un... scaun. Excluzînd desigur unele excese, studiile de pantomimă ne-au dat mult. În institut am jucat-o cu plăcere pe Galina din „Vino-vați fără vină” de Ostrovski. Și acum mă atrage excentricul. Dar nu numai latura lui exterioară. Aș vrea nespuse de mult să întîlnesc în cariera mea un asemenea rol.

— Îi veți întîlni, cu siguranță!

L. G.rov

„Lucrez cu enorm interes la rolul partizanului Verșinin din filmul „Trenul blindat 14-69” — declara actorul Boris Andreev unui reporter de la „Iskusstvo Kino” (Ecranizarea piesei lui Vsevolod Ivanov este efectuată la „Mosfilm” de către regizorul A. Faințimmer). Figura lui Verșinin mi-a captivat total imaginația. Răspunderea întruchipării acestui rol este cu ațit mai mare cu cît el a fost jucat ani de-a rîndul pe scena MHAT-ului de remarcabilul Kacialov. Am interpretat multe roluri de eroi contemporani. Acum visez însă la Taras Bulba al lui Gogol. Aș vrea mult să mi se împlinească această dorință.”

Impărtășindu-și planurile de creație, scriitorul Iuri Naghibin arăta că în momentul de față îl preocupă în mod deosebit activitatea în cinematografie. Regizorul A. Saltikov transpune pentru ecran noul său scenariu „O cale dificilă”. Este biografia unui fost ofițer, invalid de război, care nu acceptă să ducă o viață liniștită de pensionar, ci preia conducerea grelei munci de refacere a colhozului din satul natal, distrus de hitleriști. Participarea lui Iuri Naghibin la realizarea filmului depășește obișnuitele sarcini ale unui scenarist. El a avut un rol activ în definitivarea schițelor de decor, ca și în alegerea interpreților (rolul principal a fost atribuit lui Mihail Ulianov). Într-un scenariu viitor, Naghibin intenționează să prezinte „figura vi-guroasă a unui conducător comunist care și-a consacrat forțele, întreaga viață creării industriei socialiste”. Prototipul real al acestui personaj îl constituie Lihaciov.

Presa sovietică din ultima săptămînă semnaleză apariția unui interesant documentar cinematografic: „Raza magică”. Operă a unui talentat colectiv de realizatori, în frunte cu Roman Karmen, „Raza magică” este un film publicistic despre istoria cinematografiei sovietice. După cum arăta documentaristul Karmen la o recentă conferință de presă, este prima încercare din istoria cinematografiei sovietice de a sintetiza și prezenta principalele etape ale dezvoltării artei celei mai iubite de popor. Filmul a fost conceput nu numai ca un studiu istoric, ci și ca o atractivă povestire cinematografică despre tainele „razei magice”.

Începînd cu imaginile „Sosirii trenului”, filmate încă în secolul trecut, spectatorii parecî rînd pe rînd filele cinematografiei sovietice — episoadele nemuritoare ale „Crucișătorului Potemkin”, secvențe din alte filme ale lui Serghei Eisenstein, din creația lui Pudovkin, Dovjenco, Dziga Vertov, Vasiliev, Heifitz, Zarhi, Kozințev, Romm, Iutkevici, Gherasimov, Piriev ș.a. Un loc important este rezervat de asemenea filmului documentar și publicistic. Cronnicarii cinematografici remarcă interesul prezentat de acest film, primii cu căldură de public.

Studioul central de filme documentare din Moscova prilejuește spectatorilor o nouă și emoționantă întîlnire cu arta mării balerine Galina Ulanova. Filmul, intitulat „Galina Ulanova” și realizat de regizorii L. Kristi și M. Slavinskaia, prezintă nu numai inegalabila artă a balerinei, ilustrată printr-o suită de fragmente din „Lacul lebedelor”, „Giselle”, „Fintina din Bah-cisarai”. El aduce totodată în lumina obiectivului personalitatea Ulanovei, întregită cu o seamă de date biografice, cu imagini din munca și studiul cotidian intens al balerinei, din activitatea ei pedagogică și obștească. În film sînt intercalate și secvențe de documentar, luate în timpul turneelor Galinei Ulanova peste hotare, care relevă prețuirea de care se bucură în întreaga lume arta strălucitei balerine sovietice.

REFLECTOR

IN BIBLIOTECA
"VEAC NOU"
au apărut în 1963:

25 S. Antonov : Trenul de cursă lungă
26 S. Alhoșin : Salonul
27 Iulian Semionov : ..Inima mea e-n muți
28 Oles Goncar : Muți cer
29 V. Sukiin : A venit Iqaha
30 Cheorghii Mdivani : S-a lurat un consui
31 Iuri Kazakov : O dimineață liniștită
32 Serghei Artonov : Demonstrația
33 D. Al și L. Rakov : Mai primejdieș ca dugmanul.

7

— De un'să știu?... mormăi șoferul.
Sculindu-se cât era el de mare, comisarul se scărpină virtos în cap, pe sub căciula și își iărăși se prăbuși pe pernele mașinii.
— Mină îndărăt!
— Așteaptă, zise Mihailov.
Glasul lui suna calm și totuși încordat. Aprinse cu greu o țigară. Comisarul zări cu coada ochiului, la lumina flăcării, un obraz aspru de vint și o pupilă, oglindind gândire încordată, aspră, rece.
— E limpede ca ziua: am trecut prin punctul de joncțiune între două unități. Să căutăm drumul pe dibuite or fi absurd. Să vedem ce-i de făcut. Aveți acolo, în geantă, printre alte materiale, și niște epoleți.
Trase nevos în piept, de parcă n-ar fi avut curajul să termine fraza.
— Iată... (Era acum aproape de tot de comisar) Să-l împușcăm pe șofer... De ce ne-a... Știu să conduc.
— Nu-i cazul! tresări comisarul. Un neghiob...
— Mă îndoiesc. În sfârșit... fie și așa. Părerea mea este că trebuie să pornim în direcția orașului și să ne orientăm după el. Cunoștea pe de rost dispozitivul trupelor, am nevoie numai de un punct de reper. Om răzbate îndărăt, tot pe la punctul de joncțiune. Adă încoace epoleții.
După o clipă de gândire, comisarul își deschise geanta, chircit pe vine și scăpărind un chibrit după altul. Degetele înțepenite de frig, izbuteau cu greu să înfigă și să închidă acele de siguranță. Specialistul rise sec.
— Curat carnaval. Avem și travesiuri!

10

săli răsună pentru colonelul Muranțov, urarea „La mulți ani!”
Comisarul așteptă să iasă lacheii, apoi se apropie, încrunțat de locotenent:
— Ce ți-a venit, tovarășe, să faci pe nebunul? Nu mi-e de capetele noastre, să nu uităm totuși de jucăria asta...
Și-i arată geanta.
Locotenentul își netezea însă cu calm cărarea în fața oglinzii.
— Fii pe pace: divizia colonelului Muranțov a fost mutată aici numai de două săptămâni. Nu-l cunoaște nimeni. Și de ce să nu petrecem și noi un pic? Privește!
Locotenentul îl conduse în balcon. Jos, toasturile se revărsau ca o cascadă, marea măsuțelor se involbura și se ridicau sute de pahare.
— Mai sus!
Ochii locotenentului se împăienjeniră, tulburi. Odată, mai de mult, tot într-un miez de noapte, locotenentul Chevalier scosese tot astfel carte după carte, urmărindu-le cu ochii tulburi: ce o să iasă, ce o să cadă acum, la urmă? Era un jucător pătimas...
— ...Stai puțin.
Plecă. În urma lui cascada muzicii se frinse brusc și se făcu din nou larmă, se auziră pași țirșiți, un fel de cotcodăcit îndepărtat, un val de șoapte: sala se desmetcea treptat, renăștea la viață, revenea la vechea-i stare de euforie. Comisarul se duse țanțos pînă la oglindă, aruncă o privire în jur, își încrunță sprincenele, își scoase înainte un crac de piele, se propti cu pumnul în șold,

11

iar cu un deget își răsuci mustața groasă de plutonier-major. Il imita pe colonelul Muranțov...
— E... combativ... locotenentul asta al meu!
Dar iată că locotenentul intră pe ușă, însoțit de doi civili eleganți. Îi prezintă cu un gest larg al mâinii.
— Domnule colonel, acești reprezentanți ai industriei... hm-m... doresc să se prezinte... Vă mai amintiți? Generalul Voronihin a pomenit de dinșii în scrisoarea lui? Am onoare...
Primul: ovalul pieptului scrobrit, alb ca zăpada, pe niște picioare lungi, de cocostîrc, în loc de față ceva ca un bot de cal, prelung și exteziat, aproape fără ochi, căci ochii erau lipiți. Și sîșia dulceag: se-se-se...
— Dom-nule... coło-nel... dasi-mi voie...
Al doilea... Din făptura lui, comisarul zări doar două urechi cartilagineoase, ciulite, care-l izbiră neplăcut, două urechi, crescute de o parte și de alta a unui cap pățrat, cu părul tuns arici. Zimbea ca o broască, cu două buze lungi.
— Dați-mi voie... pe cel mai brav dintre bravi...
Cel cu picioarele lungi închise orbit ochii.
— Ca pe un șef... conducător de oști...
Pocale întinse în care picurau scinteț de aur, apoi deodată o pâlălaie aurie: paharele de cristal, locotenentul, monogramele de stuc de pe perete, pînă și cîmpia înghețată, pierzîndu-se în zarea neființei, luna și drumul mizer, drum de lupi, toate iradiară o lumină aurie, belșug de scinteieri și veselie; țicoarea aurie țîșni cu zgomot din gitlejul sticlei, iar locotenentul prinse țetel în pahar și-l oferi:

8

documente, cine a prevăzut toate amănunțele, pînă la colecția de epoleți — o adevărată minune? Îți dai dumneata seama că atîta timp cât colonelul Muranțov nu știe nimic despre toate acestea, îl avem în mină, cu divizia lui cu tot? Și ce știi oare despre mine? Fost ofițer, șeful serviciului de informație — și atît! Cînd colo, află, dragul meu, că eu am absolvit facultatea de drept. Cînd dumneata mai făceai pe undeva pe paznicul ori tăiai cheres-tea la gater, eu îl studiam pe Marx al vostru, din scoarță în scoarță, nopți în șir. Pe Marx îl am nu pe perete, ci în fiecare circonvoluțiune a creierului. Și rău îmi pare că tot nu pot să vă conving! Credeți că fac toate astea din constrîngere? Doar sînt „specialist”, nu-i așa.
Comisarul zăcea ca mortul, tăcut, fornînd pe nas. Șoferul neliniștit, scoase deodată capul prin ușă și își plimbă privirea în jur.
— Parcă se aude ceva... O fi vre-un tren?...
Și, deodată, de după dealul lăptos, zbucniră trimbe de lumini. Cu urlete și scrișniți, tăind văzduhul, o namilă cu pieptul de oțel se năpusti măreț, năvalnic. Ferestre mari, puternic luminate curgeau cristalina în goană turbată ca niște călușei inebuniți. Neașteptat și straniu, o perdeluță de tul flutură o clipă, topindu-se în zăre, o siluetă feminină se plecă grațios cu un turban azuriu, de vis. Cu epoleții scinteind de aur, fumînd alene, în concordanță perfectă, trei inși zburară, într-o fereastră luminată. Întinericul veni și el în galop, pe urma cea stacojie.
Comisarul îl apucă de umăr pe șofer și-l scutură, înversunat:
— Dar unde naiba ne-ai adus, fire-ai al draculul să ai? Ne viți în ghiarele ofițerimii!

Intimplare cu un comisar

ALEXANDR MALIȘKIN

Se trezîă amîndoi deodată — comisarul și Mihailov, șeful detașamentului de recunoaștere — specialistul. Masina lor cu farurile șinse se oprise undeva, pe cîmpul luminat de lună.
— Iar pară de cauciuc? strigă specialistul.
Nu-i răspunse nimeni. Specialistul se dădu jos din mașină, cu degetele vîrte în mincile hainelor, și țepăi țingă masina, strîngînd din umeri. Șoferul, sub țoți, pă-

14

ghici venînd spre el o siluetă și cineva îl atînse cu as- timpul s-o porîim.
— Ajunge, tovarășe comisar, v-ați făcut portia... e
Soforul îl trăgea de mînecă.
Îl veni din nou un gust scribos, de gaz.
La un hep își ridică fruntea. Își simțea capul dureros și greu. Parcă nu s-ar fi trezit, ci s-ar fi născut a doua oară.
De după țutele înzăpezite se zărea o gheretă bălțată.
— De ce ne-am oprit? întrebă el, încă nedezmețicit.
— O barieră. Trece trenul...
Comisarul privi în jur. De după o pădure de stejari, în zori, se apropia o trimbă votoasă de fum. Alături de comisar dormea specialistul, cu cearcane vînețe în jurul pieșorilor supte. Își aminti ceva plăcut și totodată scribos. Voi să-și aducă aminte mai bine, dar îi împiedică rusinea.
Se sălta afară, în bătaia vîntului. Și vîntul îi înșfăcă și-și spăla dintr-odată de țote...
De după o vîlcea ieși țirș un tren. Locomotiva scoțea un fum înțepător și puția de încordare. Ostași din Armata Roșie trăgeau ușile vagonelor de vite, de unde vîntul le umplu cămășile.
— Incotro? strigă comisarul.
Unul din ostași, gîlmeț, motat, cu cămășa deschisă la gît, se aplecă afară și se hizi bațjocortor spre cel din masina.
— Ce te privește? Ia uită-țvă la el, cump se țalătesc, pădubhi!

COMISAR CU UN INTIMPARE

Alexandr
MALISKIN

8

Trecu în față și dindu-l pe șofer la o parte, se așeză la volan. Și deodată comisarul simți, ațintită asupra-i, o privire nevăzută dar grea.

— Tovarășe comisar, specialistul vă întoarce spatele. Așa că, la cel mai mic semn... mă-nțelegeți?

Comisarul tăcea răsturnat pe spetează.

...Printre cartierele mărginașe se ghicea veciăitatea centrului de unde venea spre ei un vuiet ca de valuri.

Specialistul îrină și întoarse spre comisar o față îngrijorată.

— Dar benzină? N-o să ne ajungă pentru înapoiere...

Comisarul clipi din ochi. Așa e, n-au destulă benzină. Dacă s-au avîntat și ei la dracu-n praznic... În minte-i veneau tot felul de gânduri, care de care mai fantastice, mai năzdrăvane: să fure, să facă rost de benzină cu forța... Și deodată totul i se involbură în fața ochilor, se revărsă cu tropot asurzitor, trecură case cu etaje avîntate în sus, pină la cer, ferestre luminînd tot pină-n cer, vui o mare de stîlpi, de fire, trăsuri și capete de oameni. Și din toată această învălmășeală de foc, ochii specialistului priveau, voioși și beți, nebuni de-a binelea...

— Ce zici, riscăm? Ei, comisarule?

Și năvăliră în vîltoarea clocotitoare, se cufundară în ea, înghesuți din toate părțile, zburînd orbește, cine știe unde, trecură glonț prin fața unui tramvai, prin ploaia reclamelor, trăsurilor și pietonilor ce se dădeau speriați la o parte, apoi se opriră brusc în dreptul unui restaurant strălucitor.

Specialistul sări din mașină, se apropie în fugă și-i suieră în ureche:

9

— Tovarășe comisar, în situația noastră numai riscînd putem scăpa de primejdie... Ne ducem sus. Pentru benzină garantez... Dar ține minte că sînt locotenentul Chevalier, aghiotantul dumitale.

Ușile elegante se deschiseră larg să-i primească. Specialistul se dădu respectuos la o parte, lăsîndu-l pe comisar să treacă înainte. Saluțînd cu mina la cozorocul șepcii, el zornăi din pîteni și, din prag strigă poruncitor:

— Un separeu pentru domnul colonel Muranțov!

...Foșnetul de jachete, de tunici și de volane de mătase suind și coborînd ca pe o alee între balustradele scării, se auzi deodată mai domol, mai respectuos. În salonul cel mare o mie de covoare se așternură peste zornăitul și vuietul, peste zgomotul oceanic pe care-l făceau oamenii. Toate privirile se prioniră, holbate, în sus, în spre pîcla mată a lămpilor, în spre balcoanele deschise ale separeurilor de la etaj, spre care își îndreptase pașii colonelul Muranțov, spaima ținutului și deținătorul puterilor. Chelnerii alergau, clădind acolo, în separeu, un edificiu de vis, din cristal și fructe, din tacimuri strălucitoare și vinuri aurii. Chelnerii nu cutezau decît să tragă cu coada ochiului spre colonelul Muranțov, care se infipsea cu nădejde în pămînt, cu cracii lui vînjoși în pantaloni de piele, cu miinile la spate, clipind către ei din ochii bulbucați, căutînd parcă prilejul să-și dezlînțuie mînia. Smulși înainte de vreme de lingă sandvișurile și ceaiurile lor, muzicanții își acordau instrumentele și își ciupeau corzile. Și iată, ca o măreață Niagară, din cele mai îndepărtate culcuare, balcoane și

Locotenenții se ridică și aținse respectuos cu degetul geanta comisariatului.

— Dați-mi voie să le arăt, domnule colonel.

Scoase o hirtuță.

— Potlm. „Investesc pe comandantul diviziei, colonelul Muranțov... cu dreptul de a încheia contracte în zona de comandamentului... din creditele comandamentului...”

Lunganu respingea hirtuța, scîncind îndușofat.

— Dar domnule meu... Domnule meu... Înțelegi și dumneavoastră... E vorba de comerț. E clar, e foarte clar! Permiteți să încheiem dinții un contract preliminar...

Iar urechiatul se hîlzea mereu.

— Asta... cînd ne vom duce să semnăm contractul, o să vă arăt... m-m-m! Își săruta, își lîngea degetele... mergem la Anghelina Pavlova, la ingerașul nostru!

Lunganu rise ca un copil cu gura bătoasă.

— La... la... la Anghelina Pavlova, ce splendid! Dar deodată, rămase nemişcat, de parcă i-ar fi tras cineva vreun ghiont. Părea că din cîmpurile acelea înghețate, din visare, se abătuse asupra lui o suflare rece, ca un avertisment. Unde aveau oare de gînd să-l ducă?

Iar locotenenții — da, mai ales locotenenții — de ce privește el alt de tulburat, de la balcon?... Dacă îl va trăda?... Dacă totul este doar o comedie? Ce putere are el? Și cine este colonelul acela Muranțov? O fi o cursă...

Și deodată rămase singur, în odața întunecată, goală. Un întineric ca de supătură în care-i cădeau de-a rostogolul, peste cap, fantome scintilitețoare... Prin bezna,

— Domnule colonel, dumnealor... prieteni ai armatei și ai țării viitoare, eliberate...

Comisarul incuviința cu cîte un „Hm!” (crunt, cu piciorul în crac de piele scos semeț înainte):

— Da, da... e cazul să închinăm, zise, trăgînd cu ochiul spre locotenent, ca acesta să priceapă: ei, isprăvește o dată cu adunătura asta, fă ceva și dă-i...

Locotenenții îi pofti amabil să ia loc la masă.

Apoi chelnerii, catadicsînd să se arate de după ușă, se ocupară de colonel: unul îi puse, cu mișcări delicate, șervetul la gîtu-i zbîrcit, un altul flutura eteric farfuriile deasupra cristalurilor aeriene ale mesei. Comisarul sorbi o dată din spumos, apoi se lăsă absorbit de pește.

Deodată locotenenții își ieși din fire și bătu cu pumnul în masă.

— Dați-mi voie, domnii mei, despre ce fel de imputerniciri poate fi vorba? Conform regulamentului de campanie, comandantul de divizie este suveran în materie de aprovizionare a unității ce i-a fost incredințată. Poate dispune orice, mergînd pînă la efectuare de rechiziții...

Locotenenții strecură o privire spre comisar.

— Aha! răcni deodată acesta. Ia vedeți... Speculanților!

Cel lung veni fugața lîngă el, înspăimîntat, cu pași mărunți, cu fața-i cavalină, aplecată peste umăr.

— Domnule colonel... ferească sfîntul...

Celălalt își înălța urechile colțuroase drept peste farfurie, hîzindu-și gura hidoasă.

— Excelență... sîntem în slujba patriei!

Specialistul își încordă auzul. De sub toți ajunse pînă la el un gîlgiț sonor.

— Ce faci, amice? Te adapți din radiator?

Fără să-și schimbe poziția șoferului mortal:

— Se-nlelege, mă încălzesc și eu un pic...

A-a... nu e rea ideea! Ia, toarnă și aici... Hei comisarule, nu vrei să te-ncălzești?

Comisarul se prăvăli afară din mașină, se implînți, crăcănat, în drum, mastiv și scund. Specialistul îi în-

tînse o cană.

— Am niște pine neagră colo, în geamanțan. Ia o coajă.

Comisarul sorbi din cană și scupă, oțărî.

— Gaz curat...

Specialistul se înveseli. Îi mai turnă, rîzînd în hohote.

— În seara asta e carnaval... Carnaval sovietic, comisarule, nu-i așa? Ia mai dă-i.

Și mai băură cîte una. Mihailev voi să mai deserte o cană, dar comisariatul protestă, autoritar:

— Ajunge. Mai avem de mers.

Apoi se aburcă iar în mașină și se ghemui, pe semne gata să tragă aghișoase pînă la statul maior. Specialistul

mai rămase un timp afară, în bălata vîntului, să-și aprindă o țigară. Cu zgomot sec, închise capacul ceasului de buzunar.

— Pe unde ne aflăm acum, tovărășe șofer?

Meșterind mai departe în întineric, cel întrebat mormăi drept răspuns ceva nelămurit, de genul:

— Dracu'știe...

Rezemat cu cotul de mașină, specialistul fuma cu un aer visător.

— Știi, comisariule, dacă ar prinde de veste colonelul Muranțov că ne aflăm aici, cu documentele noastre... cred că ne-ar trimite în spate un escadron de cavalerie! (Și deodată îi șopti la ureche) Cine-i șoferul? Îl cunoști?

— E un șofer ca toți șoferii...

Comisarului nu-i ardea de taclale. Îl cuprinse o toropeală plăcută, de parcă ar fi descărcat o tonă și jumătate în cadrul muncii voluntare. Petrecuseră în ajun o noapte fără somn, la serviciul de informație, descosîndu-l pe curierul colonelului Muranțov și chinîndu-se cu un text cifrat. Ce poftă avea acum să se întorcă pe cea parte, să-și îndese căciula pînă pe mustăți și să se cufunde cu cap cu tot în dulcea harababură a somnului. Ca un făcut, specialistul mormăia într-una, avînd, pe semne chef de confidențe.

— ...Iată, mie îmi spuneți — specialist. Un nume, acolo, de mintuală: specialist. Dar „specialistul” acesta v-a înfățișat întocmai situația dislocării diviziei inamice și a deplasărilor efectuate în spatele ei. Și știți cum a făcut-o? Luîndu-se după aluzii, frînturi de informații, vorbe, după răspunsurile contradictorii date de prizonieri, — un talmeș balmeș, absurd, fără înțeles pentru oricine altul. Avem de-a face cu un joc scripitor al minții, cu o operă de creație, iar dumneata îi tot dai înainte cu „specialistul”! Cine a conceput ideea capturării acestor

POȘTA REDACȚIEI

E. IAHODA — București, ILIUȚA POPESCU — comuna Cătina, regiunea Ploiești: Trimiteti poeziile dv. unei reviste literare.

ETELCA LENART — Miercurea Nirajului: 1) Actorului Vladimir Korenev scrieti-i la studioul „Lenfilm” din Leningrad, unde a fost realizat „Omul-amfibie”. 2) Lui Florin Piersic ii puteti adresa scrisoarea la Teatrul National „I. L. Caragiale”, str. Academiei nr. 11, Bucuresti, iar lui Iurie Darie, la Teatrul de Comedie, str. Bălăceanu nr. 2, Bucuresti.

MIHAELA DUMITRU — București: Adresele cerute: Tatiana Pisarenko, Saratovskaia oblasti, gorod Engels-2, jil./dom nr. 7, kv. 44; Galia Iakovleva, Murmanskia oblasti, selo Lovozero, ulița Lesnaia, dom. 15.

JUNG GUNTHER — Timișoara: Nu cunoaștem adresa exactă a instituției medicale la care vă referiți, dar considerăm că este suficient să specificați numele laboratorului și al directorului său, întrucât, din articol reiese că este o instituție unică: Naucino-issledovatel'skaia allergologiceskaia laboratoria Moskva, zaveduiuscii dr. Andrei Dmitrievici Ado.

MIHAELA CRISTĂNOIU — București: Vă comunicăm adresa unor eleve sovietice din cl. X-a: Margarita Bariškova, gorod Ufa-24, ulița Tallinskaia 26/1 kv. 21; L. Kazievskaja, M.A.S.S.R. (R.S.S.A. Mordovă), gorod Romodanovo, ulița Sovetskaia, dom. 19, kv. 3.

ION DUMITRU — Orșova: 1) Interpretii principali ai filmului „Ciinele sălbatic Dingo” sînt Galia Polskih (Tanania), studentă la Institutul unional de cinematografie, Volodea Osobik (Kolea), student la Institutul de teatru din Leningrad și Talas Umurzakov (Filka), elev din Alma-Ata. Filmul a fost turnat la studioul „Lenfilm” din Leningrad. 2) Adresa unei eleve din cl. VIII-a: Tatiana Durnova, gorod Kostroma, Prospekt Textilșevikov,

dom. 25, kv. 2. Ea vă poate pune în legătură cu colegii filателиști.

Elevii clasei a VIII-a, cursul seral, Anina: Vă putem transmite adresa unui tînăr muncitor din orașul minier Donețk: Viktor Sa-lov, gorod Donețk, pereulok Pobeda nr. 23. Comunicați-i rugămintea dv.

F. ENACHE — Constanța: Vă vom satisface cererea îndată ce vom avea posibilitatea.

IOAN V. OPREA — Deva: Vi se va trimite răspuns prin poștă.

Prof. GH. I. CAPITAN — Anina: Pînă acum nu ne-a sosit nici o scrisoare de la vronn profesor de fizică din U.R.S.S. Pose-dăm însă adresa unei profesoare din Kara-ganda, absolventă a facultății de istorie și filologie. Dînsa vă va furniza cu siguranță adresele unor profesori de fizică din localitate. Și, întrucît în școala unde lucrează a fost organizat un club al prietenilor romîni, îi pu-țeti trimite și adresele unor elevi de la școala dv. care vor să corespundeze cu pionierii de acolo. Adresa profesoarei: M. V. Hvan, Ka-zahskaia S.S.R., gorod Karaganda 16, Odin-națatiletniaia șkola nr. 11.

MIHAI BURDUJA — stația feroviară Surduc-Sălaj, regiunea Cluj: 1) Vom publica mai frecvent astfel de materiale. 2) Scrieti pe adresa: Postul de Radio — Moscova, emisiunea „Pentru ascultătorii din R. P. Romîni”. 3) Vă putem pune la dispoziție adresa unei tinere estoniene care lucrează într-o stație feroviară: Hilda Kamenik, Estooskaia S.S.R., Pilvoskii raion, p. od. Vaste-Kuuste.

DUMITRU ANTOHI — Sighișoara: Vi se va restitui materialul trimis.

ION OLARU — Bocșa, regiunea Banat: 1) Presupunerea dv. nu este întemeiată. 2) Scrieti actorului Zbruev la studioul „Mosfilm” din Moscova.

**BARHET
DIFTINĂ
FINET**
produse de
**INTREPRINDERILE
TEXTILE
GALAȚI**

**CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE
SIBIANA**
DE CALITATE SUPERIOARĂ

unt sport EXTRA
TARTINA
ibid
Unt
CREMA BUCEGI
M.I.A. SIBIANA

F.A.T. CODLEA

Vinde din stoc
la comandă fermă
următoarele materiale:

- LAVOARE DE FAIANȚĂ — 600 mm
- CRISTALE PENTRU NOPTIERE METALICE 35x43x5
- DIFERITE GARNITURI DIN CAUCIUC
- DIFERITE GARNITURI DIN PIELE
- ARCURI SPIRALE
- FURTUN DIN CAUCIUC 8x12 și 19x28

Informații suplimentare se pot obține zilnic la sediul întreprinderii sau la telefon 146 Codlea

Consumați

PRODUSELE DE CALITATE SUPERIOARĂ ALE FABRICII DE CONSERVE TECUCI

Sînt conservate numai prin sterilizare și conțin vitamine și zaharuri naturale.

FABRICA DE CONSERVE **TECUCI**

ELEGANT ÎMBRĂCAT

CU CONFECTIILE PRODUSE DE

STEVIA POSIT
SIBIU

Nici o casă fără
BIBLIOTECĂ
proprie

CELE MAI NOI CĂRȚI
POLITICE, ȘTIINȚIFICE
AGROTEHNICE,
LITERARE

găsiți la

*Magazinele și librăriile
cooperativelor de consum.*

Primăvară pestriță

America Latină este un continent îndepărtat, care se întinde de la tropicul de nord pînă la Antarctica pe o suprafață de peste 20 milioane de kilometri pătrați de uscat. America de sud e alcătuită din 21 de state foarte deosebite între ele ca nivel de dezvoltare, dar și foarte asemănătoare în ce privește destinul lor. Poate că nicăieri în lume nu există altele contraste în viața oamenilor ca în America Latină. Mari centre industriale, cu întreprinderi moderne, dar și orînduiri feudale care s-au menținut aici aproape în aceeași formă ca acum trei-patru sute de ani; orașe mari, cu străzi largi scaldate în lumină, dar și regiuni întregi în care oamenii locuiesc ca în epoca primitivă. După afirmația economiștilor, din cele 200 de milioane de locuitori ai Americii Latine, 150 de milioane nu mănîncă niciodată pe săturate și peste 100 de milioane sînt analfabeți.

La sfîrșitul lunii septembrie, în America de sud începe primăvara. Natura toată e în sărbătoare; copacii, care și-au lepădat nu de mult podoaba de vară, îmbracă din nou mantia verde de frunze crude, în pădurici și cîrînguri se ivesc lăstari noi, iar luncile nesfîrșite se acoperă cu un covor de iarbă deasă.

Primăvara e dintotdeauna un anotimp al înnoirilor, un anotimp al năzuințelor și speranțelor. În cursul vizitei noastre în America Latină, vizită care a durat o lună de zile, prin fața ochilor ni s-a perindat, ca într-un calcidoscop, tot ceea ce e nou, în plină dezvoltare, ceea ce a fost creat acolo pînă în primăvara anului 1963 și tot ceea ce e vechi, perimat și împiedicînd progresul.

Iată orașul Brasília, capitala Statelor Unite ale Braziliei. În 1958, aici era platou pustiu, cu un pămînt brun-roșcat. Acum, însă, după cinci ani, geniul poporului, minile lui harnice au înălțat un oraș splendid. Tot ceea ce a fost construit în acest oraș, unic prin arhitectura lui, rod al fanteziei creatoare a celebrului arhitect brazilian Oscar Niemeyer și al elevilor lui, este un protest activ împotriva nedreptăților sociale și a oprîmării spirituale, un simbol al dorinței nestăvilită a Braziliei de a păși pe calea progresului.

Am vizitat întreprinderi de stat din Brazilia, Bolivia și Uruguay, smulse din minile monopolurilor americane. De la primul cuvînt ne-am dat seama cît de mîndri sînt brazilienii, bolivienii și uruguayenii de primele lor izbînzii în lupta pentru independență.

Și ca un simbol al vremii, în toate orașele am putut citi pe zidurile groase ale clădirilor, scrisă cu vopsea sau cărbune, următoarea inscripție: „Cuba da, yankeii nu!” În aceste cuvinte se simte parcă suflul unei puternice furtuni purificatoare, care bîntuie deasupra Americii Latine. Oamenii își îndreaptă privirile spre insula Libertății și se gîndesc la un Continent al Libertății — un vis al celor mai buni fii și fiice ale popoarelor sud-americane, vis care miine va deveni realitate.

Pentru mulți, foarte mulți locuitori ai Americii Latine această primăvară nu este un prilej de bucurie.

La zece kilometri de Montevideo, capitala Uruguayului, ne-am oprit într-o așezare a șomerilor. Ce reprezintă ea? Șomerii care nu pot plăti nici măcar cea mai mică chirie, își construiesc aici din deșeuri — scînduri, tablă, placaj — un fel de cutii sau magazii, și în fiecare din ele locuiesc mai multe familii. Am intrat într-o astfel de cocioabă, aparținînd lui Grigorio Martinecz. Acest om, gîrbovit înainte de vreme, ne-a vorbit despre viața lui. Pînă nu de mult lucrase într-o întreprindere a companiei americane „General-Electric”. Dar în ultimul an compania concediase șase sute de muncitori, între care și pe el. Toți au fost alungați din locuințe, așa că au trebuit să se mute în această așezare a oamenilor sărmani.

— Cînd ați venit — ne-a spus el — am crezut că v-a adus precuț: de mult ne-a făgăduit că o să treacă pe la noi. Dar, după cum se vede, n-are ce face aici. Priviți cum trăim. Și cine știe ce ne mai rezervă viitorul. Cîrînd soția mea va naște...

Am vizitat multe orașe sud-americane și în toate există aceeași situație: în centru se află instituțiile de afaceri și casele somptuoase ale bogătașilor, după care urmează cartierele mici burgezii și ale funcționarilor superiori, în jurul cărora se întinde o puzderie de case fără etaj și cocioabe. În acestea din urmă stăpînesc sărăcia și mizeria, murdăria și bolile, iar mortalitatea infantilă este nespus de mare. În cartierul săracilor de la periferia lui Buenos-Aires, unul dintre cele mai frumoase orașe sud-americane, locuiesc 250 000 de oameni.

În Bolivia, unde trei sferturi din locuitori sînt indieni și unde durata medie a vieții este de 30 de ani, am vizitat un sat. Dacă nu vezi cu propriii tăi ochi, e greu să-ți imaginezi că oamenii pot trăi în asemenea condiții. Nu e sărăcie — în accepția obișnuită a cuvîntului —, ci lipsa celor mai elementare condiții pentru o existență umană.

Tărani își încropesc casele din chirpici. Ele n-au ferestre. Prin unica deschizătură care există intră în casă alit oamenii, cît și lumina zilei. Pămîntul este arat și astăzi cu plugul de lemn.

În tîrgușorul Tiuanaco am vizitat o piață. La prima vedere privelește era originală și chiar frumoasă: femeii în costume naționale, alcătuite din fuste largi multicolore de lînă și din pălării mari de fetru, vînd diverse produse. Mărfurile sînt așezate direct pe pămînt. Printre fructe predomină bananele și portocalele. Ici-colo vezi grămezi alcătuite din coajă de boabe de cafea: tărani nu consumă cafeaua propriu zisă. Tot acolo se vînd obiecte de uz casnic extrem de primitive. Tîrgul este în același timp și un loc pentru tratarea bolnavilor. Babe doborîte își oferă la tot pasul serviciile. Se vînd diverse leacuri pînă la bălegar uscat și pisat mărunt.

La un moment dat, atenția ne-a fost atrasă de o indiană care mesteca într-una un smoc de iarbă. Din cînd în cînd o scoate din gură și o dădea unui copil pe care-l ținea legat în spate. L-am întrebat pe medicul Guillermo Aponte, care ne însoțea, ce aliment era acesta. El ne-a răspuns:

— E o iarbă care conține o substanță tonifiantă și potolește foamea. Localnicii o întrebuințează mult și o dau și copiilor. Indiferent unde am fost și cu cine am stat de vorbă — pretutindeni am auzit același lucru:

— Așa nu se mai poate trăi! — ne-au spus șomerii și locatarii cocioabelor.

— Așa nu se mai poate trăi! — ne-au spus argații și tărani.

— Așa nu se mai poate trăi! — ne-au spus proletarii din orașul brazilian Sao Paulo cu patru milioane de locuitori.

În realitate țările din America de sud dispun de mari bogății naturale. Vorbim la figurat, în subsolul lor se află tot tabloul lui Mendeleev: fier, cupru, cositor, plumb, argint, aur, wolfram, mangan, nichel, mercur, mari zăcăminte de petrol. Două treimi din resursele minerale ale lumii capitaliste se află în America de sud. Nu întimplător strategii nord-americani declară că din punct de vedere militar Statele Unite nu valorează nimic fără America Latină. În afară de aceasta, continentul sud-american este un grînar extrem de bogat, care ar putea furniza hrană aproape unei jumătăți din populația globului.

America Latină ocupă un loc important în economia mondială. Venezuela se situează pe locul doi în lumea capitalistă în ce privește producția de petrol; Mexicul ocupă primul loc

canismele complicate. E adevărat că la început le-a fost greu. dar de atunci ei au dovedit cît sînt de capabili. Zilo și nopți de-a rîndul n-au părăsit atelierele și au instalat singuri mașinile cele mai complicate. După cum vedeți, combinatul lucrează normal.

Muncitorii din uzinele companiei „Petrobras” au condiții mai bune de lucru și sînt mai bine remunerați decît muncitorii din orice altă întreprindere din țară: ei primesc salarii mai mari, au cantine și se bucură de asistență medicală.

Într-adevăr, muncitorii și tărani din America Latină știu să muncească. Și dacă oamenii mor de foame și sînt bolnavi asta numai din cauză că monopolurile străine, și în primul rînd cele americane, au transformat țările de pe acest continent în obiectul celei mai sălbatice exploatare și al jafului economic.

— Nord-americaniilor le place să se laude că ei n-au avut aproape deloc colonii — ne-a spus cunoscutul publicist uruguayan Erno Piris — dar asta-i o minciună sfruntată. Acum toată lumea vede și știe că trusturile yankee au transformat America Latină într-o feudă a lor și-i jefuiesc bogățiile. Dacă mai adăugați și faptul că ele sînt interesate în menținerea rînduicilor feudale în agricultura noastră, vă puteți imagina în întregime tragedia acestui continent.

Într-adevăr, am avut prilejul să vedem ce însoamnă sistemul latifundiar. Într-o zi, pe cînd ne aflam în Brazilia am

Vedere din Sao Paulo

în privința extracției de argint și locul doi în extracția de plumb; Brazilia furnizează o cantitate mai mare de diamante pentru industrie decît orice țară capitalistă și peste jumătate din producția mondială de cafea; Argentina este una din cele mai mari țări exportatoare de grîu și carne. Și cu toate acestea masele largi populare trăiesc într-o neagră mizerie.

În cursul vizitei noastre am stat de vorbă cu mulți oameni, nu numai muncitori, ci și oameni de stat, industriași, scriitori, ziariști, oameni de știință. Toți ne-au spus același lucru. America Latină trece printr-o puternică criză economică și socială și trebuie să caute o ieșire din această situație. Pretutindeni costul vieții crește literalmente în progresie geometrică. În Argentina, de pildă, indicele costului vieții a crescut în decurs de zece ani — din 1951 pînă în 1961 — de nouă ori, iar în Brazilia — de zece ori. Salariul unui muncitor din Uruguay nu atinge nici 47 la sută din minimumul necesar. Mase largi de sud-americani sînt lipsiți de posibilitatea de a învăța și nu se bucură de asistență socială. În Bolivia există 70 la sută analfabeți, iar în mult încercatul Paraguay numai 25 de copii din 100 trăiesc pînă la patru ani. Fiecare al cincilea locuitor din Nicaragua este tuberculos.

Cine o fi abătut asupra sud-americaniilor toate aceste nenorociri, ce zei s-au mîniat pe ei?

Colonialistii și rasiștii au lansat „teoria” că băștinașii ar fi leneși, „incapabili” de muncă. De această teorie ridicolă și jignitoare în același timp, ne-am amintit cînd am vizitat complexul uriașului combinat petrochimic, recent construit lângă Rio de Janeiro. Combinatul a fost ridicat de compania de stat „Petrobras”. În această întreprindere lucrează peste o mie de muncitori și numai patru ingineri. Cînd ne-am exprimat uimirea în legătură cu numărul mic de specialiști, însoțitorul nostru, care lucrează la Direcția Combinatului, ne-a explicat:

— Ce să facem? Știți că Brazilia are puțini ingineri. Trebuie să arătăm, însă, că muncitorii noștri și-au însușit repede noile metode de muncă și minuieste cu multă pricepere me-

mers aproape trei ore cu mașina pe niște imense terenuri pustii. În trecut, pe aceste pămînturi necivilizatei gauchos pășteau mii de vite, îmblînzeau cai sălbatici. Acum, aici este liniște și pustiu. Însoțitorul nostru, un brazilian care crescuse prin acele părți, ne-a explicat că pămînturile aparțin unuia dintre cei mai bogați landlorzi.

— Dar de ce pămîntul nu e cultivat? De ce nu e transformat în pășune măcar? — am întrebat noi.

— Proprietarul nu este prea interesat în folosirea acestor terenuri, dat fiind că are alte afaceri, mult mai rentabile.

În Brazilia șolul aparține unor mari latifundiași, iar milioanele de gospodării țărănești nu au pămînt aproape deloc... În Venezuela și în Chile moșierii dețin trei sferturi din terenurile arabile, iar în Argentina 370 de familii stăpînesc 52 de milioane de hectare. Caracatița verde, cum e numit aici monopolul nord-american „United Fruit”, stăpînește în opt țări din America centrală și de sud două milioane și jumătate de hectare de pămînt din cel mai bun.

După afirmația celebrului scriitor mexican Carlos Fuentes, „peste jumătate din populația Americii Latine este alcătuită din tărani care muncesc în condiții asemănătoare cu sclavia”.

Așa ni s-a înfățișat America Latină de astăzi. Bogată și în același timp săracă și flămîndă, mîndră și umilită. Dar mai ales am văzut-o gata de luptă.

— Această primăvară — ne-a declarat ziaristul brazilian Santos — este, poate, cea mai pestriță din istoria continentului nostru. Acum, în natură se trezesc furtunos la viață forțe ascunse și la fel se întîmplă în politică.

Într-adevăr, în clipa de față toată America Latină e în mișcare.

A. Grebnev
V. Kobîș

Apare

„LUMEA”

Săptămînal de politică externă

Revista prezintă și comentează cele mai importante evenimente internaționale.